

49675

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

**FIRAT HAVZASINDAKİ MAHALLİ
İDARELERİN
SPORA YAKLAŞIMLARININ ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arş. Gör. Bilal ÇOBAN

F. Ü. FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİMDALI

DANIŞMAN
Prof. Dr. Eyüp G. İSBİR

ELAZIĞ-1996

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

İÇİNDEKİLER	I
TABLULARIN LİSTESİ	II
ŞEKİLLER LİSTESİ	III
ÖNSÖZ	IV
1. GİRİŞ	1
1.1. MAHALLİ İDARELER	1
1.1.1. Mahalli İdare Kavramı.....	1
1.1.2. Mahalli İdarelerin Varlık Sebepleri.....	3
1.1.2.1. Özel İdareler	3
1.1.2.2. Belediyeler	4
1.1.3. Mahalli İdarelerin Tarihiçesi	4
1.1.3.1. İl Özel Yönetimi	7
1.1.4. Mahalli İdarelerin Günümüzdeki Hiyerarşik Düzeni.....	8
1.1.5. Fırat Havzasının Sosyo Ekonomik Yapısı	10
1.2. SPORA GENEL BİR BAKIŞ	11
1.2.1. Spor Kavramının Tanımı Ve Türkiye'de Sporun Başlangıcı	11
1.2.2. Sporun Amacı	12
1.2.3. Sporun Cemiyet Hayatındaki Önemi	13
1.2.4. Sporun Ferdi Hayattaki Önemi	14
1.3. MAHALLİ İDARELERİN SPORA YAKLAŞIMLARININ MEVZUAT AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	15
1.3.1. Belediye Kanunlarında Mahalli İdarelere Spor Konusunda Düşen Görevler	15
1.3.2. GSMG Teşkilat Kanunlarında Mahalli İdarelere Spor Konusunda Düşen Görevler	15
1.3.3. İkinci, Üçüncü, Dördüncü, Beşinci ve Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planları Açısından Mahalli İdarelere Spor Konusunda Düşen Görevler	17
1.4. AMAÇ VE ÖNEM	20
1.5. TANIMLAR	21
2. MATERYAL ve METOD.	23
2.1. Araştırmanın Modeli.	23
2.2. Evren ve Örneklem.	23
2.3. Verilerin toplanması ve analizi.	23
3. BULGULAR	25
4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER.	45
5. ÖZET.	52
6. SUMMARY.	54
7. KAYNAKLAR.	55
ÖZGEÇMİŞ.	60
EKLER.	61
EK1: Anket Formu.	61

TABLOLARIN LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1: Mahalli İdarelere bağlı mevcut spor tesislerinin illere göre dağılımı	25
Tablo 2: Mahalli idarelere ait spor tesislerinin türlerine ve adetlerine göre iller içindeki dağılımı	26
Tablo 3: Mahalli idarelerin, ileriye yönelik planlanmış spor tesisi projelerinin olup olmadığının illere göre dağılımı	27
Tablo 4: Mahalli idarelerin, ileriye yönelik planlanmış spor tesisi projelerinin illere göre dağılımı	28
Tablo 5: Mahalli idarelere ait spor kulübünün olup olmadığının illere göre dağılımı	29
Tablo 6: Spor kulübü olan mahalli idarelerin, spor dalları ve takım sayılarına göre faaliyet dağılımı	30
Tablo 7: Mahalli idarelerin, spor tesislerinin yeterli görülme düzeylerinin illere göre dağılımı	31
Tablo 8: Mahalli idarelerin, spor tesislerini yeterli görmeyiş sebeplerinin illere göre dağılımı	32
Tablo 9: Mahalli idarelerin, spor işleriyle ilgilenecek yönetim biriminin olup olmadığının illere göre dağılımı	33
Tablo 10: Mahalli idarelerin, halka sunduğu spor faaliyetlerini yeterli görme düzeylerinin illere göre dağılımı	34
Tablo 11: Mahalli idarelerin, halka sunduğu spor faaliyetlerini yeterli görmeme nedenlerinin illere göre dağılımı	35
Tablo 12: Mahalli yöneticilerinin diğer kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon yapılmasına inanıp inanmadıklarının illere göre dağılımı	36
Tablo 13: Mahalli idarelerin, diğer kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon yapıp yapmadıklarının illere göre dağılımı	37
Tablo 14: Mahalli idarelerin, özel ve kamu ve özel kuruluşlarından kimlerle işbirliği yaptıklarının illere göre dağılımı	38
Tablo 15: Mahalli idarelerin, özürlü vatandaşların spor yapabilmeleri için yaptıkları çalışmaların illere göre dağılımı	39
Tablo 16: Mahalli idarelerin, sporun semtlere yayılması için yaptıkları çalışmaların illere göre dağılımı	40
Tablo 17: Mahalli idarelerin, merkezi idare ile işbirliğinin ne oranda gerçekleştiğinin illere göre dağılımı	41
Tablo 18: Mahalli idarelerin, merkezi idarelerle işbirliğinin yeterince gerçekleşmeme sebeplerinin illere göre dağılımı.....	42
Tablo 19: Mahalli idarelerin, halkın spor eğitimine yönelik yaptığı faaliyetlerinin illere göre dağılımı	43

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No:</u>
Şekil 1: Kurumlara bağlı spor tesisi	25
Şekil 2: Mahalli idarelere bağlı spor tesisi türleri	26
Şekil 3: Mahalli idarelerin, ileriye yönelik planlanmış spor tesisleri	27
Şekil 4: Mahalli idarelere bağlı spor kulübü	29
Şekil 5: Kulüplerin faaliyet gösterdiği spor dalları	30
Şekil 6: Mahalli idarelerin spor tesislerini yeterli görme düzeyi	31
Şekil 7: Mahalli idarelerin, spor tesislerini yeterli görmeyiş sebepleri.....	32
Şekil 8: Mahalli idarelerin özel spor birimlerinin varolma durumu.....	33
Şekil 9: Mahalli idarelerin alka sunduğu spor faaliyetlerini yeterli görme durumu	34
Şekil 10: Mahalli idarelerin, halka sunduğu spor faaliyetlerini yeterli görmeyiş sebepleri	35
Şekil 11: Mahalli idarelerin, diğer kamu ve özel kuruluşlarla işbirliğine inanma durumu	36
Şekil 12: Mahalli idarelerin, diğer kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon yapma durumu	37
Şekil 13: Mahalli idarelerin işbirliği yaptığı kuruluşlar	38
Şekil 14: Mahalli idarelerin, özürlü vatandaşların spor yapmalarına yönelik çalışmaları	39
Şekil 15: Mahalli idarelerin, sporun semtlere yayılması için yaptıkları çalışmalar	40
Şekil 16: Mahalli idareler ile merkezi idare arasındaki işbirliğinin gerçekleşme oranı	41
Şekil 17: Mahalli idareler ile merkezi idare arasındaki işbirliğinin gerçekleşmeme sebepleri	42
Şekil 18: Mahalli idarelerin, halkın spor eğitimine yönelik faaliyetleri ..	44

Ö N S Ö Z

Günümüzde üniter sistemdeki bütün devletlerin idari yapısı, merkezi ve mahalli olmak üzere iki birimden oluşmaktadır.

Devlet kamu hizmetlerinin büyük bir bölümünü yerinden yönetim kuruluşlarına bırakmakla birlikte, önemli bir bölümünü genel yönetim eliyle merkezden yürütmektedir. Şimdiye kadar özellikle ülkemiz açısından kamu hizmetlerinin merkezi yönetim tarafından yürütülmesi, birçok hizmetlerin aksamasına yol açmıştır. Bir problem olarak ortaya çıkan ve devletin reorganizasyonunu gerektiren bu durumun giderilmesi amacıyla, çeşitli dönemlerde projeler hazırlanmasına rağmen sistemde köklü bir değişiklik olmamıştır. Ancak 1984 sonrasında yapılan bir takım düzenlemeler mahalli idarelere çeşitli yenilikler getirmiştir. Fakat bu yenilikler mahalli idarelerin tam bağımsızlığını sağlayamamıştır.

Demokrasinin, gelişmiş ve tüm organlarıyla yeleşmiş olduğu ülkelerde mahalli idareler merkezi idarenin üstlendiği birçok görevleri yerine getirmektedir. Ülkemizde de mahalli idarelere birçok görevler verilmekle beraber, bunların uygulanması merkezi idarenin yetkisine ve iznine bırakılmıştır. Bu nedenle uygulamada merkezi idare ile mahalli idareler arasında yetki ve sorumluluk kargaşası sürekli gündeme gelmekte ve hizmetler yeterli derecede yapılmamaktadır.

Bu çalışmamızda Fırat Havzası'ndaki mahalli idarelerin spora yaklaşımları analiz edilmeye çalışılmıştır. Mevzuatla belirlenen fonksiyonların yerine getirilmesi için mahalli idarelerin uygulamaları, karşılaştığı problemler ve içinde buldukları zorluklar dile getirilmeye gayret edilmiştir. Bu problemlerin çözümü noktasında öneriler getirilmiştir. Problemlerin ortaya koyulması çözümü kolaylaştıracağı ve diğer mahalli idarelerin idarecilerine kaynak olacağını umut ediyoruz.

Araştırmanın başından sonuna kadar hiçbir yardımını esirgemeyen beni sürekli en iyiye yönelten danışmanım Sayın **Prof. Dr. Eyüp G. İSBİR**'e teşekkürü bir borç biliyorum. Ayrıca F.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğretim elemanlarına da emeklerinden dolayı teşekkür ediyorum. Bu çalışma boyunca değerli zamanını ayırıp problemleri hiç çekinmeden dile getiren ve yardımlarını esirgemeyen, Fırat Havzasındaki tüm Özel İdare Müdürleri ve Belediye Başkanlarına teşekkür ediyorum.

1. GİRİŞ

1.1. MAHALLİ İDARELER

1.1.1 Mahalli İdare Kavramı:

Milletlerin orgazine olmuş biçimine devlet denildiğini biliyoruz. Devletin varlık sebepleri, görevleri, konumuzu aşan bir yapıya sahiptir. Ancak konumuzla ilgili bir yanı vardır ki bu da devletin vatandaşlara götürmekle mükellef olduğu hizmetlerdir. Devlet bu hizmetleri götürebilmek için çeşitli organizasyonlara gitmektedir.

Ülkemizde ise, üniter devlet esasına göre teşkilatlanan devletimizin yönetim yapısını üçlü bir tasnife sığdırabiliriz.

1. Genel Yönetim (Merkezi)
2. Genel Yönetim Taşra Teşkilatı
3. Mahalli İdareler

Konumuzun esasını teşkil edecek olan mahalli idareler, ülkemizde Fransa örneği esas alınarak kurulmuştur ve merkezi teşkilatın götürmesi gereken temel hizmetlerin dışında bir takım hizmetlerin götürülmesi konusunda teşkilatlanmış yönetim birimleridir. Mahalli idareler il, ilçe, bucak, köy gibi yerleşim birimlerinde, bu birimlerin özel ihtiyaçları dikkate alınarak tespit edilen hizmetlerin (su, kanalizasyon... gibi) giderilmesi yolunda faaliyet gösterirler(10).

Anayasanın 127. maddesi mahalli idareleri:

Mahalli idareler, il, belediye ve köy halkının mahalli, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişiler olarak tanımlanmaktadır.

Mahalli idareler, ülkenin yönetim sisteminin bütünlüğü içinde yer alırlar. Kuruluş ilkeleri, görev ve yetkileri, gelir sistemleri, yasama organları tarafından belirlenir. Yerel yönetimler, merkezi yönetimin

hiyerarşik denetimi altında değillerdir. Merkezi yönetim, mahalli yönetimler üzerinde hukuka uygunluk denetimi yürütür. Ayrıca ülke yönetiminde birlik ve bütünlüğü sağlamak amacı ile, yerel yönetimlerin de uymaları gereken ulusal amaçları, hedefleri, ilkeleri ve standartları belirler. Buna karşılık yerel yönetimler yürütülmesi kendilerine bırakılmış olan kamu hizmetlerine dair kararları almak, tercihleri yapmak, bunlar için vergi almak yetkisini de kapsayacak biçimde, çeşitli yollarla mali kaynak bulmak, bu kaynakları hizmetleri için kullanmak ve yürütmek için gerekli iç teşkilat yapılarını kurmak bakımından yönetime ait özerklikten yararlanır (29).

Mahalli idarelerin amacı, merkezi idare tarafından mahallinde yürütülen faaliyetler de dahil olmak üzere, mahalli işlere halkın daha etkili bir şekilde katılımını geliştirmektir (31). Yönetilenlerin yönetime katılmasının ilk aşaması, mahalli idarelerin doğuşu ile gerçekleşti (25). Yerel Yönetimler geniş ölçekte halk katılımına imkan sağlayan yönetim biçimleridir (13).

Dünyanın her tarafında, bu arada memleketimizde de fertlerin maddi refahlarının devamlı olarak arttığı görülmektedir. Bu artış memleketimizde de özellikle hızlı olacağı ümit edilmektedir. Bu gelişmenin tabii sonucu fertlerin daha çok boş zamana kavuşmalarıdır. İşte bu boş zamanın değerlendirilmesi için belediyelere büyük görevler düşmektedir. Boş zamanların yarattığı kültür ve eğlence ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kütüphaneler, müzeler, sanat galerileri, tiyatrolar, hayvanat bahçeleri, spor sahaları ve çeşitli eğlence tesisleri kurmak belediyelerden en çok talep edilen hizmetler olmuşlardır(33).

Belediyelerin özerk yerel yönetim görevlerinden birisini Beden Eğitimi ve Spor alanındaki hizmetleri oluşturmaktadır. Belediyeler güçleri nisbetinde büyük küçük çeşitli spor tesislerini ya doğrudan yapmakta ya da dernekler, birlikler ve kulüplere yardım ederek bu tür tesislerin yapılmasını özendirilmektedir(31). Yani belediye, beldenin ve belde sakinlerinin yerel nitelikteki, müşterek ve medeni ihtiyaçlarını düzenleyen ve karşılayan kamu kurumlarıdır(34).

1.1.2. Mahalli İdarelerin Varlık Sebepleri:

Devletin, geniş sınırları içerisinde türlü görevleri vardır. Devletin görevlerini yapabilmesi için bir çok kararlar alması gereklidir. Bütün bu kararların bir merkezden yönetilmesi sakıncalıdır. Merkezle yazışmalar, karar alınması ve diğer ilgili yerlere gönderilmesi çok zaman alır. İşlerin gecikmesine neden olur. Öte yandan yerel nitelikte bir çok hizmetlerin öneminin merkezi idare tarafından değerlendirilmesi çok zordur. Uzaktan yerel ihtiyaçlar tespit edilememektedir. Halkın yönetime katılmasının sınırlarını daraltır. Merkezde siyasal gücü elinde bulunduranlar, kendi seçim çevrelerine hizmetlerin dağılımında ayrıcalık tanıyabilirler(28).

Bu sebeplerle, devlet merkezden yönetim adına hareket edecek ve yerel nitelikteki kuruluşları temsil edecek teşkilat ve kişilere gerek vardır. Bunun iki tür çözümü vardır. Birinci yol, merkezden yönetimin taşra temsilcilerine geniş yetkiler verilir. Fakat hizmetlerin istenilen biçimde yürütülmesinde bu formül yeterli değildir. İkinci yol ise; tüzel kişiliğe sahip yerel yönetimlere yer vermektir. Böylece merkezi idarenin yükü hafifletilmiş olmaktadır. Organları halk tarafından seçilen yerinden yönetim kuruluşlarına ihtiyaç vardır. Seçilerek iş başına gelen temsilciler memurlardan daha iyi yerel ihtiyaçları değerlendirebilirler. Yetki genişliğine sahip merkez kuruluşları, yerinden yönetim kuruluşları gibi dinamizm ve hareketlilik gösteremezler. Yerel yönetimler, yerel çıkarlara, ekonomik, coğrafi ve siyasal duruma göre değişen şartlara daha iyi uyabilme imkanına sahiptir (28).

Mahalli nitelikteki bir çok hizmetin götürülmesini sağlayan bu kuruluşlar, aynı zamanda demokratik hayatın da bir parçasını teşkil ederler(10). Bunların başında mahalli idarelerin varlığına sebep olan, mahalli nitelikteki bazı hizmetler gelir. Bu hizmetlerin neler olduğunu konumuzun kapsamında olan, özel idareler, belediyeler ve köy yönetimleri olarak, birer birer izah edersek daha aydınlatıcı olacaktır.

1.1.2.1. Özel İdareler:

Özel idarelerin hizmetleri arasında, bayındırlık, eğitim ve öğretim, sağlık, tarım, sosyal yardım, ticaret ve iktisat alanları yer alır. Ancak bu görevlerin çoğu, zamanla çıkarılan kanunlarla merkezi yönetime geçmişse de açıkça il özel yönetiminden alınmadığı için şu anda ikili bir durum

ortaya çıkmıştır. Halihazırda, özel idare genel yönetimince yürütülen bazı hizmetleri, mali gücü oranında sınırlı katkılar yaparak görevini ifa etmeye çalışmaktadır (10). İl özel idaresi ayrıca, aslında merkezi idare tarafından yürütülen hizmetlerin bir kısmını o il sınırları içinde yürütülmesi ve gerçekleştirilmesinden ibarettir (11).

1.1.2.2. Belediyeler:

Belediyelerin görevleri de kanunla düzenlenmiştir. Belediye Kanunlarında, imar, sosyal yardım, ekonomi, sağlık gibi hizmetler belediyelerin yükümlülüğüne verilmiştir (10).

1.1.2.3. Köy Yönetimi:

Köy yönetimlerinin görevleri "mecburi" ve "isteğe bağlı" olmak üzere iki kısımda incelenebilir. Sağlık, temizlik, yol, su, okul işleri vb. gibi hizmetler "mecburi hizmetler" listesindedir. Diğer hizmetler ise ihtiyaridir. Burada dikkat çekici bir husus vardır ki o da mecburi hizmetlerin yerine getirilmesinin bir kamu yükümlülüğü olduğudur. Bu hizmetlerin yerine getirilmemesi durumunda cezai müeyyideler söz konusudur(10).

Bu noktalardan hareketle her üç yönetim biriminin "sağlık hizmeti" götürmesinin, bir yükümlülük olduğunu, özellikle köy yönetimindeki uygulamaların ceza ile müeyyidelendirildiğini görüyoruz. Mahalli idarelerin sporla ilgili görevlerinde "sağlık hizmeti" başlığı altında mütaala edebiliriz.

Mahalli idarelerin varlığını borçlu olduğu bir başka husus, demokratik hayatın vazgeçilmez bir unsuru olduğudur. Çoğulcu demokrasinin sağlanması siyasi hayata katılımın ve dolayısıyla, milli iradenin bütün yönetim birimlerine tam olarak yansımaları büyük oranda mahalli idareler vasıtasıyla olmaktadır(28).

1.1.3. Mahalli İdarelerin Tarihçesi:

Yurdumuzda ilk belediye idaresinin kurulması çalışmaları, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, 1854-1856 yıllarında batı ile artan ilişkiler sonunda başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nda belediyeler kuruluncaya kadar belediye işleri vakıflar tarafından yerine getiriliyordu(28).

Bu dönemde; hükümet, belediye ve yargı işleri ile kadılar

ilgilieniyordu. Kadılar, esnaf denetimi, narh (fiat tespiti) işlerine de bakıyorlardı(10).

İlk kez 1855 yılında İstanbul'da belediye kurulması girişiminde bulunulmuştur. Buna göre belediyenin başında hükümetçe atanan bir şehremini bulunacak ve ayrıca yine atama ile gelecek 12 kişilik bir şehir meclisi olacaktı. Bu meclise Şehremini başkanlık ediyordu. Şehremini iki yardımcısı şehir meclisinin de doğal üyesiydi. Meclis üyelerinin üçte ikisinin her yıl yeniden değişik çevreleri temsil edecek biçimde atanması öngörülüyordu.

İstanbul Şehremaneti, batı ülkelerinde şehirlerin yapmakta olduğu benzer görevleri yapmak üzere kurulmuştu.

Şehir meclisi üyeleri ve Şehremini atanmadan önce üyelerinin çoğu yabancı uyruklu kimselerden oluşan İntizam-ı Şehir Komisyonu adı ile bir komisyon kuruldu.

Bu komisyon, kurulacak belediye yönetimi hakkında bir kuruluş tasarısı hazırlayacak ve tekliflerde bulunacaktı. Nitekim, komisyon Belediye Nizamnamesini hazırladı. Semt semt İstanbul'da belediye daireleri kurulmasını teklif etti. Bunların önce Beyoğlu ve Galata semtlerinde, azınlıkların çok olduğu bölgede kurulması ve daha sonra yaygınlaştırılması kabul edildi. 1858 yılında İstanbul'un Beyoğlu ve Galata bölgelerini içine alan Altıncı Belediye Dairesi kuruldu. Bu dairenin başında daire müdürü ünvanı ile bir başkan ve 7 üyeli bir daire belediyesi meclisi bulunacaktı. Başkan ve üyeler hükümetçe atanacaktı. Bazı yabancı uyruklu kişiler, meclise danışman olarak katılacaktı. Osmanlıca yanında Fransızca da resmi dil idi.

1869 yılında belediye teşkilatının bütün İstanbul'a yaygınlaştırılması kabul edilmiştir. İstanbul Şehreminliği teşkilatı da yeniden kurulmuştur.

1868 yılından itibaren çıkarılan bir talimat ile İstanbul dışında, taşrada da belediye teşkilatı kurulması öngörülüyordu. Vilayet, sancak ve kaza merkezlerinde de birer belediye teşkilatı kurulacaktı. Bu teşkilatın başında mutasarrıf tarafından bir memur atanacak ve vali'nin onayı ile tamamlanacak bir belediye başkanı bulunacak, belediye meclisi ise mahalli ihtiyar kurullarının seçtiği kişilerden oluşacaktı.

1876 Anayasası, İstanbul ve taşrada kurulacak belediyelerin seçimle işbaşına gelecek meclisler tarafından yönetilmesini ve bunların kuruluş ve görevleri ile meclis üyelerinin seçim usulünün kanunla belirtilmesini öngörmüştür.

1877 yılında çıkarılan Dersaadet Belediye Kanunu, eski belediye kuruluşlarını aynen korumuş ancak İstanbul'daki 14 belediye dairesini 20'ye çıkarmıştır.

Taşrada kurulacak belediye teşkilatının başında bir başkan, belediye meclisi ve cemiyet-i belediye olmak üzere üç organ bulunacaktı. Belediye başkanı meclis üyeleri arasından hükümetçe atanacak, üyeler ise halk tarafından seçilecekti. Cemiyet-i belediye, belediye meclisi üyeleri ile o zamanki teşkilatlanmada mevcut bulunan mahalli idare meclisi üyelerinden meydana gelmektedir (28).

1912 yılında çıkarılan Dersaadet Belediye Hakkındaki Geçici Kanun ile İstanbul'daki belediye daireleri kaldırılmış, bunların yerine belediye şubeleri konulmuştur. Şhremini Meclisi yerine de bir encümen kurulması öngörülmüştür. Şhremini ise yine atama ile işbaşına gelecektir. Bu sistem, Cumhuriyetin ilanından sonra 1930 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girinceye kadar değişmeden varlığını sürdürmüştür.

Ancak, 1924 yılında çıkarılan 417 Sayılı Ankara Şhremaneti kanunu, Ankara'ya özel bir yönetim biçimi getirmiştir.

Bu düzenlemeye göre İçişleri Bakanlığı'na atanan bir şhremini bir belediye dairesi ve 24 üyeli Belediye Umumi Cemiyeti bulunacaktır. Belediye Zabıta hizmetleri polis teşkilatınca yürütülecekti. Devletin atadığı memurların aylıkları İçişleri Bakanlığı'nca, diğerlerinin ise Ankara Şhremaneti tarafından ödenecekti.

Ankara için çıkarılan kanundan kısa bir süre sonra 442 sayılı Köy kanunu 18 Mart 1924'de kabul edildi. Köy, kasaba, şehir ve büyük şehir ayrımı yapıldı. 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile Köy Kanunu dışında kalan, yani nüfusu 2000'i geçen yerlerde belediye kurulabilmesi kabul edildi (28).

1.1.3.1. İl Özel Yönetimi:

1864 Tarihli Vilayet Nizamnamesi ile il genel yönetiminin yanında valinin başkanlık ettiği ve her sancaktan seçilen dörder üyeden oluşan İl genel meclisinin bulunduğu bir il özel yönetimi de kuruldu. 1870 yılında çıkarılan Genel İdare Vilayet Nizamnamesi aynı sistemi korudu. Yalnız İl genel meclisinin görev alanı biraz genişletildi. 1913 yılında kabul edilen İdare-i Umumiye-i Vilayet Geçici Kanunu ile il genel yönetimi ve il yönetimi birlikte yeniden düzenlenmiştir. İl genel yönetimi kısmı, 1929 yılında 1426 sayılı kanunla kaldırılmıştır. İl özel yönetimine ait hükümler ise 1987 yılında 3360 sayılı kanunla yapılan değişikliklerle halen yürürlükte bulunmaktadır (28).

Merkezi idarenin taşra teşkilatı olan il, aynı zamanda bir mahalli idaredir. Mahalli idare olarak il, merkezi idaradan tamamen ayrı olup, Devlet tüzelkişiliği dışında ayrı bir tüzelkişiliğe sahiptir.

İl özel idaresinin görevleri, aslında merkezi idare tarafından yürütülen hizmetlerin bir kısmını o il sınırları içinde yaşayan insanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, o il sınırları içinde yürütülmesi ve gerçekleştirilmesinden ibarettir. Bu görevlerin içerisinde sağlık ve sosyal yardım tesislerinin kurulması ve işletilmesi de vardır (11).

Daha önce belirttiğimiz gibi, il özel idarelerin fonksiyonel anlamı oldukça az bir seviyeye inmiştir.

İl Özel idaresi il yönetimi ile birlikte kanun ile kurulur. İl Özel idaresinin temel organları, il genel meclisi, il daimi encümeni ve validir. Kaynak bakımından belediyelerden daha kötü bir durumda olan il özel yönetimi genel bütçeden % 1'lik bir paya sahiptir (10). Fonksiyonunu yitirmiş bir mahalli idare olan il özel idareleri, mali bakımdan da büyük güçlükler içerisinde olup, bugünkü idari yapı içerisinde anlamsızlığını korumaktadır.

Köy bir birim olarak eskiden beri var olmasına rağmen esas olarak, 1864 tarihli Vilayet Niamnamesinde yer almıştır. Buna göre, iller, livalar, ilçeler bulunmakta, ilçeler de köylere ayrılmaktadır. Köyün organları muhtar ve ihtiyar kurulu olarak zikredilmişti. 1870 yılında bu teşkilatlanmaya bucaklar da eklenmiştir. Köylere de tüzel kişilik verilmiştir. 1913 yılında çıkarılan Umumi İdare Vilayet Kanunu 1864 ve 1870 tarihli

tüzükleri yürürlükten kaldırmıştır. Bu sebeple köylerin 1924 yılında 442 sayılı köy kanunu çıkıncaya kadar (1913-1924) hukuksal dayanakları bulunmamaktadır.

Sonuç olarak mahalli idarelerin, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde gündeme geldiğini ve kuruluş şekli olarak Fransız üslubunun tercih edildiğini ifade edebiliriz.

1.1.4. Mahalli İdarelerin Günümüzdeki Hiyerarşik Düzeni:

İdari teşkilatlar, Anayasa kurallarına göre, ya kanun ya da kanunun verdiği yetkiye dayanarak kurulur (10).

İdari teşkilatların kurulmasının muhakkak bir kanuni dayanağının olması lazımdır. Bu durum hem hukuki devlet ilkesi, hem de demokrasi kültürü bakımından gereklidir. Daha önceki bölümlerde, mahalli idarelerin, kuruluşlarının nasıl bir prosedür çevresinde geliştiğini görmüştük. Mahalli idarelerin hiyerarşik düzeni kavramını kullanırken, genel idari yapımız içindeki yerine kastediyoruz.

T.C. İdari yapısı temel olarak ikili bir ayrıma dayanır.

A- Genel Yönetim,

B- Yerinden Yönetim Kuruluşları,

Genel yönetimden kasıt, merkez teşkilatı ve buna bağlı olarak, taşra teşkilatı kavramlarını sayabiliriz. Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu, Bakanlıklar, Yardımcı kuruluşlar (D.P.T. Sayıştay, Danıştay, M.G.K. gibi) söz konusudur.

Genel yönetimin, taşra teşkilatı alt başlığı altında il, ilçe, bucak gibi idari birimlerini sayabiliriz.

Yerinden yönetim veya mahalli idareler kavramı altında konumuzun esasını teşkil eden il özel idaresi, Belediye ve Köy idaresini sıralayabiliriz. Yerinden yönetim kuruluşları başlığı altında mahalli idareler (İl Özel İdaresi, Belediye, Köy) dışında hizmet kuruluşları (Üniversiteler, TRT, İktisadi Devlet Teşekkülleri) ve Meslek kuruluşlarından (Baro, Ticaret Odası gibi) bahsedebiliriz.

Mahalli idareler bir takım özelliklere sahiptir. Bu özellikleri şöyle sıralayabiliriz:

a- Mahalli idarelerin tüzel kişilikleri vardır.

b- Mahalli idarelerin özerkliği (muhtariyet) vardır.

c- Mahalli idarelerin yönetim kuruluşlarının karar organları seçimle işbaşına gelir (10).

Yukarıda sıralanan özellikler, mahalli idarelerin inisiyatif sahibi oldukları anlamına gelir. Bu da mahalli idarelerin, görev yaptıkları bölgeler veya mahallerde yapacakları icraatlar bakımından rahat olmaları demektir. Ancak bu durum teorik bakımdan doğrudur. Pratikte en büyük engel ise finans problemidir. İkinci bir husus ise, mahalli idarelerin bir başka özelliğinin istismarından kaynaklanmaktadır. Şöyle ki: Genel yönetimin, idarenin bütünlüğü ve kamu menfaatini korumak amacıyla, mahalli idareler üzerindeki "vesayet" yetkisidir. Bu yetki zaman zaman genel yönetimin çeşitli birimleri tarafından kötüye kullanılarak siyasi istismar vasıtası olmaktadır. Bu durum, mahalli idarelerin özelliğini zaman zaman kısıtlayıcı bir durum arz etmektedir.

Merkezi idarenin mahalli idareler üzerindeki "vesayet" yetkisini konumuzun esasını teşkil eden Belediye, İl Özel İdaresi, Köy bakımından incelemek gereklidir. Bu konunun incelenmesi, mahalli idarelerin hiyerarşik düzeni hakkında bize daha net bilgiler kazandıracaktır.

Öncelikle "idari vesayet" kavramının izahı, konumuzun temelini teşkil etmektedir.

İdari vesayet, devletin mahalli, idari kuruluşlarının yürütme kararlarını ve idari faaliyetlerini denetlemek ve bozabilmek yetkisi olarak tanımlanabilir. Buradaki vesayet kavramının, özel hukuktaki vesayet kavramıyla bir ilişkisi olmadığını belirtmemiz herhangi bir yanlış anlamayı önlemesi bakımından önemlidir. Bu tür bir yanlış anlamının önüne geçebilmek amacıyla doktrinde bu kavrama yönelik eleştiriler mevcuttur (10).

Merkezi yönetimin, yetki genişliğine dayanan hiyerarşik denetimi ancak, genel idarenin, taşra teşkilatı bakımından mümkündür. İdari vesayet

ise daha sınırlı bir denetimin varlığını ihtiva eder ki bu da yerinden yönetim kuruluşlarının çalışmalarında gerekli yasalara ve kurallara uyulmasını sağlar. İdari vesayet yetkisi her zaman kullanılmaz, ancak kanunda belirtilen hallerde kullanılabilir.

Sonuç olarak, mahalli idareler konusunda, yeni düzenlemelerin yapılması, söz konusu idari birimlerin etkinliğinin arttırılabilmesinin temel şartıdır. Bu cümleden hareketle, özellikle il özel idarelerinin durumu pek iç açıcı değildir. Yeni yapılacak herhangi bir düzenleme çerçevesinde, söz konusu özel idareler, ya tamamen kaldırılmalı, ya da amacına uygun bir faaliyet sürecine girmesi için, yetki ve kaynak bakımından yeterli duruma getirilmelidir. Belediyeler konusunda ki düzenlemeler ise diğer birimlere nazaran biraz daha iyi görünmekle beraber bu alanda da kanuni düzenlemeler gereklidir.

1.1.5. Fırat Havzasının Sosyo Ekonomik Yapısı:

Bir bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınması, ülke bütününe kalkınma sürecine bağımlıdır. Ancak bu ülkenin bir kısım bölgeleri arasında kalkınma farklılıkları yoktur anlamına gelmez. Farklılıklar vardır zira çok gelişmiş batı ülkelerinde de bu farklılıklar görülmektedir. Ülke ekonomisi geliştikçe bu farklılıklar gittikçe azalarak devam eder. Bölgeler arasındaki kalkınma farklılıklarını mümkün olduğu oranda azaltmak yönünde ülke hükümetleri bu bölgeleri kalkındırmak için özel kalkınma programları hazırlarlar. Nitekim hükümetimizde de bu doğrultuda, kalkınmada öncelikli yöreleri belirlemiş ve bu bölgenin daha süratli gelişmesi için özel teşvik tedbirlerini yürürlüğe koymuştur. Aslında, uzun sürede sonuç alınacak, bölge kalkınmasına tahsis edilen kaynaklar, kısa sürede daha az verimli olma riskini de taşımaktadır(20). Kısaca bu genel yaklaşımdan sonra Fırat Havzasını teşkil eden başlıca iller Erzurum, Erzincan, Ağrı, Muş, Bingöl, Tunceli, Elazığ, Malatya, Adıyaman, G.Antep, Urfa, Sivas dır.

Bu çalışmada, Fırat Üniversitesi'nin etki ettiği alan Elazığ, Tunceli, Bingöl ve Muş illeri esas alınmıştır. Coğrafik olarak Doğu Anadolu Bölgesi sınırları içerisinde bulunan bu dört ilimiz, ülkemizin en az gelişmiş yöreleri arasındadır. Fiziki özellikleri bakımından oldukça engebeli arazi yapısı, iklimin sertliği, ulaşım imkanlarının yetersizliği, ülkemizdeki büyük yerleşim merkezlerine olan uzaklığı, eğitim imkanlarının yetersizliği gibi

faktörler, bu yöremizin gelişmesinin gecikmesindeki temel nedenler arasında sayılabilir (19).

1.2. SPORA GENEL BİR BAKIŞ:

1982 Anayasasının 59. maddesinde; "Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yaygınlaştırılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur" ifadesiyle, spor konusuna verdiği önemi açıkça ifade etmektedir.

1.2.1. Spor Kavramının Tanımı Ve Türkiye'de Sporun Başlangıcı:

Spor, insanın beden ve ruh sağlığını geliştiren ve iradesini güçlü kılan (4), yarışma, korunma ve üstün başarı elde etme çabası olan her türlü vücut faaliyetlerini belirten (6) ve bunlar arasında koordinasyon yeteneğini sağlayan (48), insan topluluklarını millet yapan kültür unsurlarımızdan birisidir.

Sporun tarihi açıdan tanımı şu şekildedir: Spor, yarışma ve rekabet üzerine kurulmuş, savaşçı güçleri olgunlaştıran, disiplinli bir kolektif oyun tarzıdır. Eskiden savaşa hazırlık olarak düşünülen ve çeşitli silahlarla ve aletlerle yapılan spor, günümüzde yerini aletli ve aletsiz ferdi ve kolektif spor faaliyetlerine bırakmıştı. Genel niteliği ile spor faaliyetleri savaşa hazırlık olmaktan da çıkmış, milletlerin kültürel temas imkanlarını geliştiren, milletlerarası buhranları hafifletici, milletleri birbirine yaklaştıracı bir karakter kazanmıştır. Bununla beraber, yaşadığımız çağda, spordan milletler arası politikada siyasi etkiyi artırıcı bir propaganda aracı olarak da faydalanılmaktadır (4).

Spor Türkler için yeni bir uğraşı değildir. Sümerler ve Etilerden kalan kalıntılarda spor kavramından izler bulmak mümkündür. Hun, Uygur, Göktürk, Selçuklular ve Osmanlı İmparatorluğu devirlerinde olmak üzere altı bin yıllık bir dönem geçiren Türk sporu, özellikle savaş ve savunmanın bir unsuru olarak ele alınmıştır. İlk Türklerden kalan kabartmalardaki spor şölenlerini, olimpiik gösterileri olarak kabul etmek gerekir. Demiri ilk bulanların elbette ilk kılıcı yaptığı ve kullandığı bir gerçektir. Hunlar eskrimi "ilk yapanlar" olarak anılmışlardır. Altı bin yıllık zaman içinde,

özellikle avcılık, atıcılık, binicilik, okçuluk, dağcılık, güreş, atlama, cirit, polo dallarına öncülük eden, topuz kullanıp futbol ve boksla uğraşan Türklerin, kayak yaptığını da görüyoruz. Milattan çok önceleri geyik avında kayak kullanan ve başarı sağlayan Türklere, Çin tarihi bu konuda geniş yer ayırmıştır (14).

Tarih boyunca Türkler, daha ilk zamanlarda bile spor akademileri açmış, meydanlar yapmış, hatta stadyumların işletmesini vakıflar aracılığı ile yürütmüşlerdir. Sporcuların bu vakıflardan aylık alması ve bedava yemek yemeleri sağlanmış olmasına rağmen, bugün aynı ve özlenen düzeni kuramamış olmamız, Türk gençliği ve onun beden ve ruh yapısı yönünden sağlıklı yetişmesinin aracı olan Türk gençliği ve onun beden ve ruh yapısı yönünden sağlıklı yetişmesinin aracı olan Türk sporu için önemli bir kayıptır (6).

1.2.2 Sporun Amacı:

Bir eğitim faaliyeti olan spor, ortak amaçları dile getirebilme gücünü ve takdir edebilme duygusunun ortaya çıkarmaktadır. Bunların yanısıra spor, anlayış ve sorumluluk taşıyabilme ve işbirliği içinde düzen sağlama kabiliyetini de geliştirmektedir. Sebatsız ve enerjik olmayı sağlaması sosyal gruba ve topluma mensubiyeti değerlendirebilme gücünü ferde kazandırmakla, fert ve toplum ilişkilerini daha ahenkli kılmaktadır. Aynı zamanda spor, kişiliğin geliştirilmesine de katkıda bulunmaktadır. Spor yoluyla fertte gizli olarak bulunan kabiliyetlerin ortaya çıkışı, ferdin akli ve iradesi tarafından yönlendirilmesi ile gerçekleşmektedir (4).

Aktif olarak spor yapanların dışında kalan insanımızın bir kısmı, seyirci olarak sporda büyük bir kitle oluşturmaktadır. Spor branşlarına göre seyirciside ayrı olmaktadır. Bu seyirci kitlesinin eğitime gereken önem verilmemektedir. Ayrıca aktif sporcu ve seyirciler dışında kalan büyük bir kitle tamamen spor eğitiminin dışında bırakılmış durumdadır. Bu büyük seyirci kitlesi ile sporun dışında kalan kitlelerinde spora karşı ilgisini çekmek, sporu sevdirmek, spor yapmalarını teşvik etmek için hiçbir çalışma yapılmadığı görülmektedir.

Spor bedensel ve ruhsal yeteneklerini düzenli amaca uygun olarak geliştirmek ve gereğinde bunlardan iyi biçimde faydalanmak için yapılırdır (18). Spor gibi ulusal birlik ve beraberliği sağlayan bir araç elbette devletin

varlığını sürdürebilmesi için de önemli bir görevi üstlenmiş demektir. Sporun herhangi bir alanında elde edilen uluslararası başarılar, millet olarak tüm halka ortak duygu ve düşünce birliğini oluşturmakta, geleneklerin yaşatılması ve geliştirilmesine de imkan sağlamaktadır. Kültürel gelenek haline gelen, güreş, cirit, koşu gibi. Ayrıca toplumsal değerlerin değişiminin hızla yaşandığı ve genel olarak bir bozulmaya gidildiği günümüz toplumunda sporun kültürel işlevi de gün geçtikçe önemini daha da artırmaktadır.

1.2.3. Sporun Cemiyet Hayatındaki Önemi:

Bütün milletler günümüzde toplumun en önemli özelliğini teşkil eden insan gücünü, sağlıklı bir şekilde geliştirip ondan en yüksek verimi elde etmede sporun etkili ve çok yönlü bir rol oynadığını kabul etmişlerdir (2).

Fertlerin ve Toplumların refahı beden ve ruh sağlığının tam ve sürekli olmasına bağlıdır. İnsanların günlük hayatlarını devam ettirmeleri, fiziki ve ruhi yönden gelişmeleri için zaruri ihtiyaçları yanında, beden de devamlı hareket halinde bulunmaları gerekmektedir.

Çağımızda görülen baş döndürücü gelişme ve değişimler ile teknolojik ilerlemeler, insanı birçok yönden etkilemektedir. Bu gelişme ve değişimler karşısında, bütün toplumlar nitelikli insan gücü, yetiştirmek zorundadırlar. Nitelikli insan gücü mutlaka beden ve ruhen sağlıklı olmayı gerekli kılmaktadır. İnsanların beden ve ruh yapısının eğitilip geliştirilmesinde en uygun ve en önemli araç, hareket faktörünün hemen her çeşidini ve bütün prensiplerini kapsayan spordur (8). Gençlik çağında başlayan ya da çocukluk çağında başlayıp sürdürülen sporun kişilik gelişmesine etkileri çoktur. Kişiliği gelişen insanın toplumdaki ayrıcalığı ortaya çıkar ve vazife üstlenme, sorumluluk kavramları kişide gelişir. Sporun topluma yaygınlaştırılarak bir tabanın olması, geniş bir kitle tarafından yapılması, o toplumda sağlık, iş verimi, toplumsal uyum ve sorumluluk gibi birçok yönden önemli olan değerleri ortaya çıkartıp geliştirecektir. Yüzyılımızın şartları içerisinde, spor gösterisi olsun müsabaka olsun, kitle iletişim araçları vasıtasıyla milli sınırları dahi aşan geniş bir seyirci kitlesi tarafından izlenmesi şekline dönüşmüştür.

Kişi, özellikle grupsal sportif etkinliklere katılmakla dışa dönük bir kişilik geliştirir. Oyunlarda yeni arkadaş edinen ve oyun kurallarına uyan

kişi, toplumda da yasalara saygılı ve daha girişken, toplumsal bir kişilik sahibi olur. İşbirliğinin geliştirilmesi, çeşitli gruplarla kaynaşma, dayanışma, çok yönlülük ve geniş görüşlülük gibi özellikler, kısmen spor yoluyla elde edilen toplumsal niteliklerdir (27).

1.2.4. Sporun Ferdi Hayattaki Önemi:

Spor genel olarak ferdi yönden, insan sağlığı, karakter gelişimi, morali ve verimliliği, milli yönden, sağlam, güçlü, ortak duygu ve davranışları yüksek bir insan gücü potansiyeli ve varlığı ile doğrudan ilgili en etkili bir eğitim, sağlık faaliyetidir. Bu bakımdan zihni ve fikri gelişimin ancak bedeni gelişmeyle uyumlu ve dengeli olması halinde, insanın ve toplumun daha sağlıklı, dengeli, mutlu, uzun ömürlü, başarılı ve verimli olabilecektir (48). Dürüst bir karakter oluşumunda sporun önemli bir rolü vardır. Spor yapan kişi boş zamanının verimli olarak değerlendirmiş olur. Hoşgörü, centilmenlik, anlayışlı bir kişilik, spor yoluyla kazanılır.

İnsanoğlu, yüzyıllar önce kendi bedenini kullanarak iş görürken, şimdilerde, teknolojinin kendisine sunduğu imkanlarla hareketliliği yitirmiştir. Bugün birçok ülkede hareketliliği tekrar kazanmak, devlet politikası olmuştur. Çünkü egzersizlerle sağlığı korumanın mümkün olduğu bilimsel bir gerçektir (1).

Fert sporla birlikte fiziki, görünüm, zihinli çalışma ve toplumsal faaliyet faktörlerinin kaynaşıp bütünleşmesinden meydana gelen bir ortama girer. Bu ortama iyi davranış örnekleri vererek kendini kabul ettirir. Sporla kazandığı sağlıklı yapı, kişiliğini kazanmasına etki eder. Boş zamanlarını olumlu ve verimli bir spor faaliyeti ile değerlendiren fert, kötü alışkanlıklardan uzak, dürüst, karakterli, iyi dostluk ilişkileri kurabilen biri olarak karşımıza çıkar (26).

Enerjik yapının dışa aksetmesiyle, geçmişte ya da günü birlik oluşan sıkıntıların oluşturduğu tepki, hırs, saldırganlık, cinsel doyumsuzluk ve gerginlikleri de spor yoluyla atılan problemler olarak görüyoruz.

1.3. MAHALLİ İDARELERİN SPORA YAKLAŞIMLARININ MEVZUAT AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1.3.1. Belediye Kanunlarında Mahalli İdarelere Spor Konusunda Düşen Görevler:

26 Mayıs 1987 Tarih ve 3360 Sayılı Kanunla;

Belediye sınırları dışında kalan yerlere düzenleme getirmesi, aynı kanunun 2. maddesinin 13. fıkrasında il özel idarelerinin spor konusunda etkinliğini artıran "Milli Eğitim Gençlik ve Sporla ilgili olanlardan bir il sınırını aşmayanlar il özel idareleri aracılığı ile finanse edilecektir ve yönetilecektir" denilmiştir.

Resmi Gazete'de yayınlanan Belediyeler Kanununun, 1930 tarih ve 1580 sayılı kanunun 2. faslı 15. maddesinin 33. fıkrasında; "oyun ve spor yerleri yapmak", 31. fıkrasında; "geliri ne olursa olsun bütün belediyelerin spor sahaları için yer ayırmak", 54. fıkrasında "stadyumlar yapmak, yaptırmak, işletmek ve işlettirmek" görevleri hükme bağlanmıştır.

Yine Belediyeler Kanununun 3030 sayılı kanun 6. Maddesinin "a" fıkrası "f" bendinde belediyelerin görevleri arasında "Yeşil sahalarda, parklar ve bahçeler yapmak, sosyal ve kültürel hizmetleri yerine getirmek, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak ve işletmek" hükmü bulunmaktadır.

442 sayılı köy kanununda ise, "cirit ve nişan talimleri gibi köy oyunları yaptırmak" görevi verilmiştir(Madde 14/24).

1.3.2. G.S.G.M. Teşkilat Kanunlarında Mahalli İdarelere Spor Konusunda Düşen Görevler:

3530 Sayılı Beden Terbiyesi Kanunu Döneminde, 14 Aralık 1983 tarih ve 18251 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 179 sayılı Kanun Hükmünde kararname ile belirlenen görevlerde;

Madde 55- Bakanlık, hizmet alanına giren konularda mahalli idarelerle koordinasyonu sağlamakla sorumludur.

Madde 67/ 1-11 - Kamuya ait saha ve tesislerin kullanımında il özel idarelerine, belediyelere ve belediyelere bağı kurumlara ait gençlik ve spor faaliyetlerinin yürütüldüğü saha ve tesislerden çok yönlü kullanılmak üzere ortaklaşa faydalanılması ve bunun bir protokolle düzenlenmesi sağlanacaktır.

Madde 68/I - Genel ve mevzii şehir imar planlarında yeterli büyüklükte arazi, gençlik ve spor saha ve tesisleri için ayrılacaktır.

Madde 68/II- "Toplu konut ve sanayi siteleri gibi kalabalık yerleşim bölgelerinde gençlik ve spor tesisleri için nüfusa göre belirlenecektir". hükümleri yer almıştır.

Yine 3330 Sayılı Beden Terbiyesi Kanunu, 21 Mayıs 1986 Tarih ve 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilatı Kanunu'yla;

Madde 6 da, illerde valilerin başkanlığında beden terbiyesi ve spor ilçe müdürlükleri kurulması hükme bağanmış madde 8'de Spor Teşkilatının sürekli kurulları yeniden düzenlenirken, il ve ilçe danışma kurullarına büyük şehir belediye başkanları da tabii üye olarak alınmışlardır.

Ancak hem 3530 hem de 3289 sayılı kanunlarda, teşkilatın sürekli kurulları arasında yer alan il ve ilçe danışma kurulları 14.03.1991 tarihinde çıkarılan 3703 sayılı kanunla kaldırılması öngörülmüştür.

3703 Sayılı Kanununun 14. maddesinin II. fıkrasında "İl özel idareleri ve belediyeler bir sene evvelki gelir toplamlarının ayrı ayrı yüzde 1'ini beden terbiyesi ve spor faaliyetleri için tahsis ederler. Tahsis edilen bu paralar, bütçelerinin tastikini takip eden altı ay içinde mahallin beden terbiyesi ve spor il müdürlüğü bütçesine aktarılır. Ayrılan bu payların yüzde 80' i münhasıran mahallin beden terbiyesi ve spor saha ve tesislerinin yapılması, geri kalan yüzde 20'side yine mahallin beden terbiyesi ve spor teşkilat faaliyetlerine ve gerekli spor malzemesi temin etme masraflarına, Genel Müdürlükçe tespit edilecek genel prensipler çerçevesinde harcanır. Özel idare ve belediyeler, bütçelerine bu tahsisatı koymazlarsa bütçelerinin tastike yetkili makamlar tarafından re'sen konulur. Ayrıca, ilçelere tahsis olunmak üzere münasip oranda bir tahsisatı da il genel meclisi kararıyla kendi bütçelerine konulur." hükmü koyulmuş ve yine 14. maddenin III. fıkrasında mahalli idarelerce spora tahsis edilen ve yatırıma dönüşen kaynakların başka amaçlara tahsisinin mümkün olmaması dikkat

çekmektedir.

Belediyeleri de ilgilendiren 3289 sayılı kanunla, personel sayısı 500'den fazla olan bütün kuruluşlara, öncelikle kendi personeline beden eğitimi ve spor yaptırmak için yönetmelikle belirtilen esaslar çerçevesinde spor tesisleri yapma mecburiyeti getirilmiştir(Madde 26/1).

Yine 26. madde uyarınca "nazım imar planlarında spor teşkilatlarının izni olmaksızın, spor tesisleri ile ilgili kısımları üzerinde değişiklik yapılmaz". (Madde 26/III). hükmü ile "toplu konutlar, organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri, eğitim kurumları ile fabrika projelerine spor alanı ve tesisi konulması zorunluluğu" getirilmiştir (Madde 26/IV).

1.3.3. İkinci, Üçüncü, Dördüncü, Beşinci ve Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planları Açısından Mahalli İdarelere Spor Konusunda Düşen Görevler:

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında mahalli idarelerin spor konusunda ne yapmaları gerektiğini belirleyen hususlara doğrudan temas edilmekle birlikte, sporda tespit edilen politikaların organizasyonunda "meselenin çözümünü sorumlu tek kuruluş yerine yetki ve sorumlulukları iyi dengelenen ve bunları iyi kullanan sorumluluk sahibi kuruluşlarla, diğer özel ve kamu kuruluşları ilişkisinin iyi düzenlenmesi" hususu vurgulanmıştır. Semt spor sahalarının yaygınlaşmasına önem verilmesi bir tedbir olarak ön görülürken işbirliği yapılacak kurumlar arasında da mahalli idareler yer almaktadır.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında yer alan konumuzla ilgili hususlara bakıldığında, ikinci planda öngörülenlerin bir tekrarı göze çarpmaktadır.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında da önceki planlara benzer ilke ve tedbirler bulunmakla birlikte, bu dönem içinde yer alan 1982 yılı programında yer alan tedbirler arasında, açık spor saha ve tesislerinin yapımına ağırlık verilmesi ve bu tesislerden daha verimli faydalanmasında düzenlemelere gidileceğinden söz edilmesi dikkat çekmektedir. Söz konusu tedbirlerin uygulanmasında sorumlu kuruluş olarak da üniversiteler, bazı kamu kuruluşları, İçişleri Bakanlığı, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, İmar İskan Bakanlığı ve belediyeler gösterilmektedir.

1983 yılı programında kamuya ait özellikle açık saha ve tesislerinin hizmet dışı zamanlarda ve belli bir program dahilinde spor yapmak isteyenlerin hizmetine açılmasındaki Beden Terbiyesi çalışmalarının yetersizliği ifade edilerek, illerdeki bölge müdürlüklerince, kamu kuruluşları, özel idare ve belediyelerle koordinasyon sağlanarak saha ve tesislerinin yaptırılması çalışmalarının başlangıç aşamasında olduğu belirtilmiştir. Köy gençliğine spor imkanlarının götürülmesinin ilk basamağı olarak köylerde spor alanlarının tespiti ve tahsisinin sağlanması üzerinde durulmuştur. Bu konuda sorumlu kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması bakımından belediyeler de yer almaktadır.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında da mahalli idarelerin spor faaliyetleri açısından bazı görevler üstlenmesini gerektirecek hususlara yer verilmiştir. Sporun semtlere ve köylere yayılabilmesi için özel idare ve belediyelerin işbirliği ve katkılarıyla gerçekleştirilmesi bu planda temel ilke görünümündedir. Şehir imar planlarının hazırlanmasında spor alanlarına ağırlık verileceği de öngörülmektedir.

Bu plan dönemi kapsamında yer alan 1985 yılı programında Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, diğer kamu kuruluşları ile mahalli idareler arasında işbirliğinin sağlanamayışının yanısıra mevcut tesislerin verimli kullanılmayışı eleştirilmiş, bilhassa küçük çaptaki spor tesislerinin özel idare ve belediyelerin işbirliği ve katkılarıyla gerçekleştirilebileceği düzenlemeler yapılması üzerinde durulmuştur.

1986 Yılında ise, Devlet Planlama Teşkilatınca başlatılan ve özellikle belediye ve özel idarelerin katkılarıyla gerçekleştirilecek tesislere gerek Akaryakıt Tüketim Fonu, gerekse Spor Toto gelirlerinden Devlete cari yük getirmeyecek şekilde gerekli aktarmaların gerçekleştirildiğinin belirtilmesi dikkat çekmektedir.

1987 yılı programı ve icra planında da aynı uygulamalara devam edilerek, 3000 adet saha spor alanı ile 2000 adet çocuk oyun alanının yapımı özel idare, belediyeler ve halkın katkıları sağlanarak, Devlet Planlama Teşkilatı, üniversiteler, valilikler ve mahalli idarelerin işbirliği ile ve M.E.G.S.B. sorumluluğunda gerçekleştirileceğinden bahs olunmaktadır. Bu dönem içinde göze çarpan bir başka husus spor teşkilatı bütçesinden saha spor alanı yapmak üzere il özel idarelerine kaynak aktarılmasının 1987 yılı programına alınmasıdır.

1988 Yılında da bu tür yatırımlara mümkün olduğu kadar çok kesimden kaynak katkısı sağlanarak devam edileceği belirtilmekte, 3289 sayılı kanunla da Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün gelirlerine, belediye ve özel idarelerin gelirlerinden yüzde birinin aktarmaları hükmü sayesinde ilave kaynak sağlandığı ayrıca kendi tesislerini yapmak isteyen belediyelere devlet katkısı verilerek teşvik edildiğinden bahsedilmektedir.

Ayrıca şehir imar ve nazım planlarının hazırlanmasında, spor sahaları ve yeşil alanlara ağırlık verilmesindeki yetersizliklere dikkat çekilmiş, spor tesisi yeri teminindeki güçlüklerin belediyelere verilen imar planı yetkisinin bu alanda tam anlamıyla kullanılmamasından kaynaklandığı tekrarlanarak, yeni tedbirlere ihtiyaç duyulduğuna temas edilmiştir.

Mahalli idarelerin semt sahalarının bakım, onarım ve işletmeleri konusunda mevzuata gerek duyulduğu ve bunun hazırlığının yapıldığı belirtilmekte, spor tesisini yapan belediyelere de belirlenen kıstaslar ölçüsünde devlet katkısının teşvik edileceğinden söz edilmektedir.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planında ise spor yapmak isteyen herkese açık olmak kaydıyla, düşük maliyetle ve basit spor tesislerinin mahalli idarelerin katkılarıyla semtlere ve köylere kadar yaygınlaştırma çalışmalarına devam edileceği, belediye ve köy idarelerinin boş zamanların değerlendirilmesinde yönlendirici olacağı belirtilmiştir.

1990 yılı programında, önceki dönemlerde olduğu gibi, çocuk oyun ve semt sahalarının köyler dahil süratle yaygınlaşmasına önem verilerek, kendi tesisini yapacak belediyelere fon desteği ve teşviklere devam edileceği belirtilmiştir. Faal tesis sayısının artmasına rağmen herkes için spor projesinin uygulanmadığı ifade edilerek, yetki ve sorumlulukların mahalli idarelere devredilmesi politikasının sürdürüleceği, bu dönemde de yer almaktadır. Bu program yılında boş zamanları değerlendirme konusunda spordan ayrı olarak durum tespiti yapılmış, diğer kamu kurumları ve özel, tüzel kişilikli dernek ve vakıflar yanında mahalli idareler de dahil olmak üzere etkili koordinasyon sağlayıp, yönlendirici organizasyonlara olan ihtiyaç dile getirilmiştir.

1990 yıl icra planında da sözü edilen bu faaliyetlerden sorumlu kuruluş olarak G.S.G.M. gösterilirken, semt ve köy tesisleri yapımında belediyelerle koordinasyon ve işbirliği sağlanacağından bahsedilmektedir.

1.4. AMAÇ ve ÖNEM

Amaç:

Bu araştırmanın genel amacı, Fırat Havzası'nda bulunan ve Fırat Üniversitesi'nin etki alanı çerisindeki Elazığ, Tunceli, Muş, Bingöl illeri mahalli idarelerinin spora yönelik yaklaşımlarının analiz edilip, öneriler geliştirmektir.

Bu genel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır.

1. Mevzuatın mahalli idarelere sporla ilgili verdiği görevler nelerdir, bu görevler ne kadar yerine getirilebilmektedir, engel teşkil eden noktalar nelerdir?
2. Mahalli idarelerin spora ayırdıkları kaynaklar yeterli midir ve planlanan spor tesisi projelerinin durumu nedir?
3. Mahalli idarelerin sportif faaliyetlere yönelik çalışmaları nelerdir?
4. Mahalli idarelerin mevcut spor tesisleri (türleri, sayıları) ne durumdadır?
5. Mahalli idarelerin diğer kamu kurum ve özel kuruluşlarla, spora yönelik koordinasyon ve işbirliğinin gerçekleşme düzeyi nedir?

Önem:

Dünyanın her tarafında, bu arada memleketimizde de teknolojik gelişmeler ve hukuki düzenlemeler sayesinde, boş zamanın artışı gözlenmektedir. Bu gelişmenin tabii sonucu olarak, toplumun fertleri daha çok boş zamana kavuşmaktadırlar (33). İşte bu boş zamanın değerlendirilmesi noktasında, rekreatif nitelikli sportif faaliyetler kişilerin ve toplumların fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlıkları açısından en önemli bir araç olarak kabul edilmektedir (4). Bu nedenledir ki, ülkeler ve kurumlar, çağımızda kendi insanlarına bu fırsatı ve zemini oluşturmak için büyük

çabalar sarfetmekte, bütçelerinden spor alt yapısını kurmak üzere oldukça önemli miktarda paylar ayırmaktadırlar. Bu noktada mahalli idarelere büyük görevler düşmektedir. Boş zamanların yarattığı kültür ve eğlence ihtiyaçlarını karşılamak üzere, Belediye Kanununun 3030 sayılı kanun 6. maddesinin A fıkrası f bendinde belediyelerin görevleri arasında "Yeşil sahalara yapmak, sosyal ve kültürel hizmetleri yerine getirmek, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak ve işletmek" hükmü bulunmaktadır.

Belediyelerin özerk yerel yönetim görevlerinden birisi, Beden Eğitimi ve Spor alanındaki hizmetleri oluşturmaktadır. Belediyeler güçleri nisbetinde, büyük küçük çeşitli spor tesislerini, ya doğrudan ya da dernekler, birlikler ve kulüplere yardım ederek bu tür tesislerin yapılmasını özendirilmektedir. Yine Belediyeler Kanunu'nun, 1580 sayılı kanunun 2. faslı ve 15. maddesinin 33. fıkrasında, "geliri ne olursa olsun bütün belediyelerin spor sahaları için yer ayırmak", 54. fıkrasında "stadyumlar yapmak, yaptırmak, işletmek ve işlettirmek" görevleri hükme bağlanmıştır.

Konu çok önemli boyutlu olmasına rağmen, ülkemizde bilimsel nitelikli ve mahalli idarelerimizin spora mevzuat çerçevesinde yaklaşımını araştırmaya yönelik sadece bir çalışmaya rastlanmıştır (İmamoğlu ve Ekinci, 1993). Dolayısıyla "Fırat Havzasındaki Mahalli İdareleri'nin Spora Yaklaşımlarının Analizi" konusunun, yapılanlar, yapılabilecekler ve yapılması gerekenler noktasında incelenmesi, ülkemizde önemli bir boşluğun doldurulmasında önemlilik arz etmektedir. Yapılan bu çalışma ülkemiz için başlangıç teşkil edecek, konunun bir ucundan tutulmuş olacak ve mahalli idarelere öneri sunmakta önemli katkılar sağlayacaktır.

1.5. TANIMLAR:

Fırat Havzası: Fırat Havzası, üç komşu ülkenin sınırları (Türkiye, Suriye ve Irak) içerisinde bulunan 720.000 km² lik bir alana sahiptir. Fırat Havzası içerisinde bulunan il sayısı 13'dür. Bunlar üst havza itibariyle, Erzurum, Ağrı, Erzincan, Sivas, Tunceli, Bingöl, Muş, Elazığ, Malatya, Adıyaman, Şanlıurfa, Gaziantep ve Mardin'dir (19).

Mahalli İdare: Merkezi teşkilatın götürmesi gereken temel hizmetlerinin dışında bir takım hizmetlerin götürülmesi konusunda

teşkilatlanmış yönetim birimleridir. Mahalli idareler il, ilçe, bucak, köy yerleşim birimlerinde, bu birimlerin özel ihtiyaçları dikkate alınarak tespit edilen hizmetlerin götürülmesi yolunda faaliyet gösteren kuruluşlardır. Bu çalışmada "il özel idare, il belediye, ilçe ve belde belediyeleri" alınmıştır. ("Köy Yönetimi" çalışmanın dışında tutulmuştur) (21).

Spor: Anında fayda gözetmeksizin, uygulamada bazı kurallar gözönünde bulundurularak, bireysel olarak ya da grup halinde, oyun olarak kendisini ortaya koyan fiziki aktivitelerin tümüne spor denir (4,6,14).

Spor Tesisi: Spor faaliyetlerinin, her spor branşının kendine özgü çalışma, hazırlık antrenmanlarının, ulusal ve uluslararası müsabakaların yapılabilmesine uygun, spor faaliyetleri öncesi ve esnasında, sporcu ve seyircilerin ihtiyaçlarını karşılayacak (saha, tribün, tuvalet, duş, vb.) üniteleri bulunan yapı, saha ve alanlardır.

Gençlik Ve Spor Genel Müdürlüğü (G.S.G.M.): 1938 yılında kabul edilen 3530 sayılı kanunla Başbakanlığa bağlı olarak kurulan ve katma bütçeli tüzel kişiliğe haiz bir genel müdürlük olan Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, 1942 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na, 1960 yılında Başbakanlığa, 1970 yılında Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlanmıştır. 2 Mart 1989 tarihinde, 356 sayılı kanun hükmünde kararname ile Başbakanlığa bağlanmış ve adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olmuştur. Bu defa; 3703 sayılı kanunla, 3289 sayılı kanunun bazı maddeleri değiştirilmiş yeni maddeler ilave edilerek teşkilat kanununda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Az Gelişmiş Bölge: Belirli bir süre içinde, sosyal ve ekonomik göstergeler açısından başka bölgelerle karşılaştırıldığında iktisadi avantajlarının bulunmaması gelir seviyesi ve gelir artış hızı diğer bölgelerin gelir seviyeleri ve gelir artış hızlarından düşük olması durumudur (5).

2. MATERYAL ve METOD

Mahalli idarelerin idealliği noktasında, mahalli idarelerin spora yaklaşımı, yatırımları ve spor yönetimine ait konular literatürde araştırılmış ve Fırat Havzası mahalli idarelerinin, hali hazırdaki işleyişleri ve mazeret gerekçeleri araştırılmış, çözümleri konusunda öneriler getirilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli:

Bu araştırma, betimleyici (tanımlayıcı, survey, tasvir) türde bir araştırmadır.

2.2. Evren Ve Örneklem:

Evren: Bu araştırmanın evreni Fırat Havzasında bulunan, Erzurum, Erzincan, Ağrı, Muş, Bingöl, Tunceli, Elazığ, Malatya, Adıyaman, Gazi Antep, Sivas, Şanhurfa illerinde bulunan mahalli idarelerinin tümüdür.

Örneklem: Araştırmanın örnekleme, Fırat havzasında bulunan ve Fırat Üniversitesi'nin etki alanı içerisindeki, Elazığ, Tunceli, Bingöl, Muş ili mahalli idarelerinin, il özel idaresi, il, ilçe ve belde belediyelerini kapsamaktadır (köyler bu araştırma kapsamının dışında tutulmuştur).

2.3. Verilerin Toplanması Ve Analizi:

Verilerin toplanmasında anket tekniği ve tarama yöntemi uygulanmıştır. Anket örneği "Ek 1" de verilmiştir. Bilgi toplama amacı ile ilgili kaynaklar, süreli yayınlar, araştırmalar ve raporlar toplanmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında ve araştırmanın amacına uygun olarak 20 sorudan oluşan anket formu geliştirilmiştir. Bu anket formu;

1. Mevcut durumla ilgili 5 soru,
2. Gelecekte neler planlanıyor ve karşılaşılan problemlerin neler olduğuna yönelik 15 sorudan oluşmaktadır.

Anketler, Elazığ, Tunceli, Bingöl, Muş illerinin, İl Özel İdare Müdürlüğü ve İl, İlçe, Belde Belediye başkanlarının tümüne uygulanmıştır. Gidilen her yöneticiye araştırmacı kendini tanıtmış ve ankete katılmasını rica etmiştir. Anketin uygulama süresi 20 dakika ile 30 dakika arasında değişmiştir.

Veri toplama aracı olarak hazırlanan anket formları geriye dönüşünden sonra gerekli kontrolden geçirilerek, önceden hazırlanan kayıt çizelgesine anket formlarındaki bilgiler kaydedilmiştir. IBM Bilgisayar ortamında SPSS paket programı kullanılarak, düz ve çarpaz çıktılar elde edilmiş ve istatistiki değerler kurulan problem başlıklarına göre, sistematik olarak, yüzdeleri (%) alınarak analiz edilmiştir.

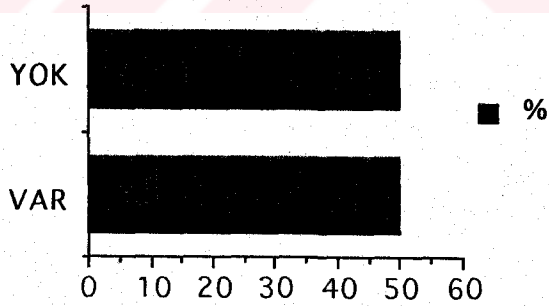

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamına giren illerdeki mahalli idarelere bağlı spor tesis durumu ve bu tesislerin artırılmasına yönelik mahalli idare yöneticilerinin yaptığı çalışmalar ve görüşlerini kapsayan 19 tablo ve bu tablolara bağlı olarak oluşturulan 18 grafik gösteren şekil bulunmaktadır.

Tablo 1: Mahalli İdarelere Bağlı Mevcut Spor Tesislerinin İllere Göre Dağılımı.

İller	Var		Yok		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
ELAZIĞ	14	66.6	7	33.3	21	100.0
BİNGÖL	9	38.4	4	61.5	13	100.0
TUNCELİ	3	30.0	7	70.0	10	100.0
MUŞ	3	21.4	11	78.5	14	100.0
TOPLAM	29	50.0	29	50.0	58	100.0

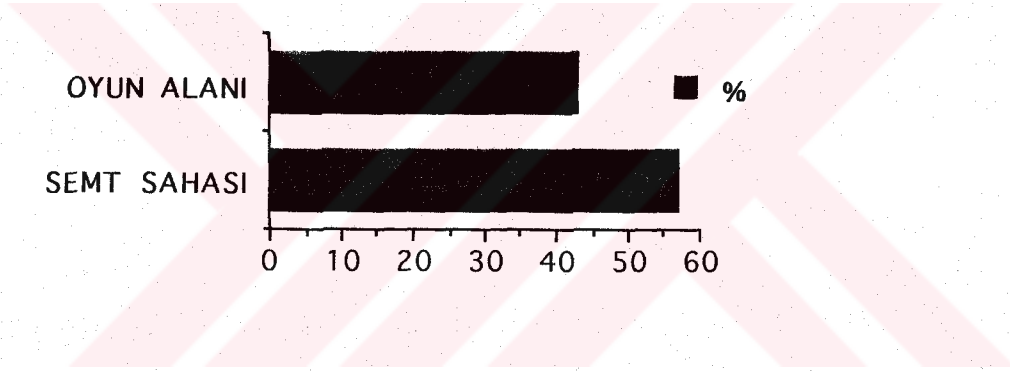

Şekil 1. Kurumlara Bağlı Spor Tesisleri
(Şekillerde dört il geneli ele alınmıştır)

Tablo 1'de Fırat Havzası bünyesinde bulunan çeşitli düzeylerdeki mahalli idarelere göre; ve Fırat Üniversitesi'nin etki alanı içerisinde bulunan illerin % 50'sinde mahalli idarelere bağlı spor tesisleri bulunmaktadır. Elazığ ili mahalli idareler bağlı spor tesisine sahip olma durumu en yüksek oranla % 66 düzeyindedir. Spor tesisine en az sahip olan mahalli idare ise % 21.4 oranıyla Muş ilinin olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Mahalli İdarelere Ait Spor Tesislerinin Tür ve Sayılarına Göre Dağılımı

İller	Semt Sahası		Oyun Alanı		TOPLAM	
	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	14	60.86	9	39.1	23	100.0
BİNGÖL	7	30.4	16	69.5	23	100.0
TUNCELİ	5	100.0	-	-	5	100.0
MUŞ	11	78.5	3	21.4	14	100.0
TOPLAM	37	57.0	28	43.0	65	100.0

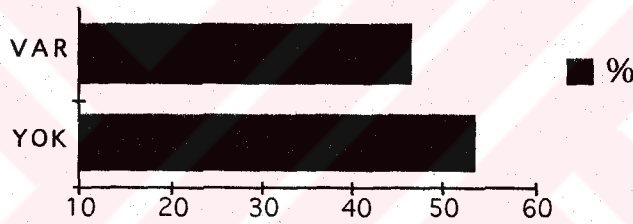

Şekil 2. Mahalli İdarelere Bağlı Spor Tesisi Türleri

Tablo 2 'de mahalli idarelerin spor tesisleri türü ve adetleri alınmış ve sadece semt sahası ve oyun alanı bulunduğu görülmüştür. Semt sahası % 57, oyun alanı da % 43 oranında olduğu tespit edilmiştir. Semt sahası ve oyun alanı Elazığ ve Bingöl ilinde 23, Muş'ta 14 adet iken, Tunceli'de 5 adet semt sahası olduğu bulunmuştur.

Tablo 3: Mahalli İdarelerin İleriye Yönelik Planlanmış Spor Tesisi Projelerinin Olup Olmadığının İllere Göre Dağılımı

İller	Var		Yok		TOPLAM	
	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	13	61.9	8	38.0	21	100.0
BİNGÖL	2	15.3	11	91.6	13	100.0
TUNCELİ	4	40.0	6	60.0	10	100.0
MUŞ	8	57.1	6	42.8	14	100.0
TOPLAM	27	46.5	31	53.4	58	100.0

Şekil 3. Mahalli İdarelerin İleriye Yönelik Planlanmış Spor Tesisleri

Tablo 3'de, ileriye yönelik planlanmış spor tesisi projesi olan il mahalli idareler oranı % 46,5 iken, projesi olmayan mahalli idareler ise % 53.4'dür. Bu oran en yüksek düzeyde % 61.9 ile Elazığ ili mahalli idaresinde iken, sırasıyla, % 57.1 ile Muş mahalli idareleri, % 40.0 ile Tunceli mahalli idareleri ve en düşük düzeyde % 15.1 oranıyla Bingöl mahalli idareleri ilinin olduğu bulunmuştur.

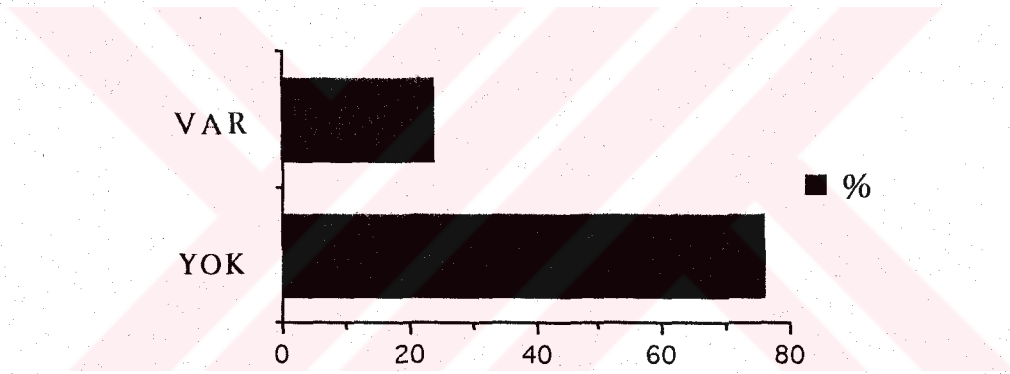
Tablo 4: Mahalli İdarelerin İleriye Yönelik Planlanmış Spor Tesisi Projelerinin İllere Göre Dağılımı

STADYUM	Proje aşamasında	Başlama safhasında	İnşaat halinde	Bitmek üzere	TOPLAM
ELAZIĞ	-	-	-	-	-
BİNGÖL	-	-	-	-	-
TUNCELİ	-	-	-	-	-
MUŞ	3	-	-	-	3
KAPALI SPOR SAL	1	-	-	-	1
ELAZIĞ	-	-	-	-	-
BİNGÖL	2	-	-	-	2
TUNCELİ	2	-	-	1	3
MUŞ					
SEMT SAHASI					
ELAZIĞ	8	2	-	-	10
BİNGÖL	-	-	-	-	-
TUNCELİ	-	-	-	1	2
MUŞ	8	1	-	1	9
OYUN ALANI					
ELAZIĞ	2	1	1	1	5
BİNGÖL	1	-	-	-	1
TUNCELİ	-	-	-	-	-
MUŞ	5	-	-	-	5
TOPLAM	32	4	1	4	41

Tablo 4'de, spor tesisi projesi en yüksek olan il, 19 spor tesisi ile Muş mahalli idareleridir. İkinci sırada 16 spor tesisi projesi olan Elazığ Mahalli idareleri gelirken, üçüncü ve dördüncü sırada 4 spor tesisi projesi ile Tunceli, 1 spor tesisi projesi ile Bingöl mahalli idareleri gelmektedir.

Tablo 5: Mahalli İdarelere Ait Spor Kulübünün Olup Olmadığının İllere Göre Dağılımı

İller	Var		Yok		TOPLAM	
	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	8	38.0	13	61.9	21	100.0
BİNGÖL	2	15.3	11	84.6	13	100.0
TUNCELİ	3	30.0	7	70.0	10	100.0
MUŞ	1	07.1	13	92.8	14	100.0
TOPLAM	14	24.1	44	75.8	58	100.0

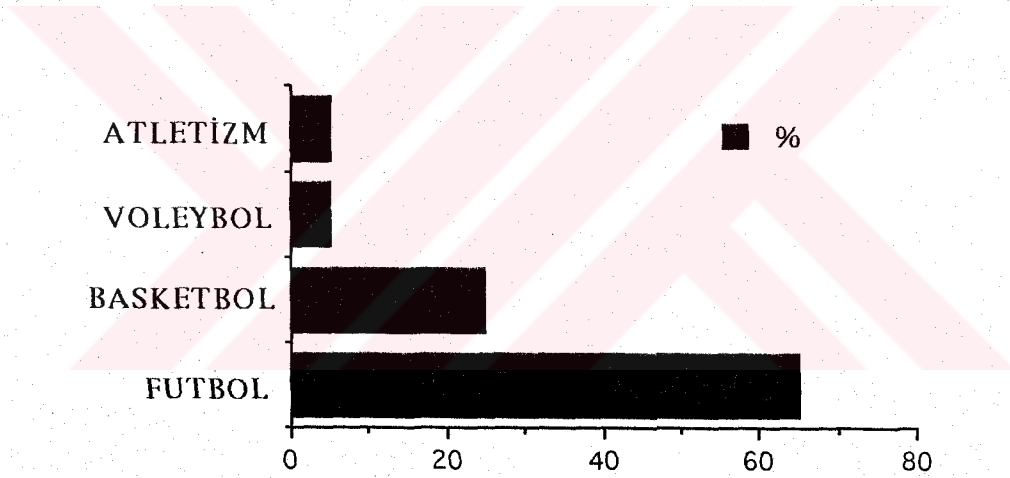

Şekil 4. Mahalli İdarelere Bağlı Spor Kulübü

Tablo 5'de, Fırat Havzası'ndaki mahalli idarelerin % 24.1'inde spor kulübü varken, % 75.8 inde ise, mahalli idarelere bağlı spor kulübünün olmadığı görülmüştür. Mahalli idarelerden Elazığ ili en yüksek kulüp sayısına sahipken, Muş ili bir kulüple son sırada yer almaktadır.

Tablo 6: Spor Kulübü Olan Mahalli İdarelerin, Spor Dalları ve Takım Sayılarına Göre Dağılımı

İller	Futbol		Basketbol		Voleybol		Atletizm		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	7	78.0	2	22.0	-	-	-	-	9	100.0
BİNGÖL	2	50.0	2	50.0	-	-	-	-	4	100.0
TUNCELİ	3	50.0	1	16.6	1	16.6	1	16.6	6	100.0
MUŞ	1	100.0	-	-	-	-	-	-	1	100.0
TOPLAM	13	65.0	5	25.0	1	5.00	1	5.00	20	100.0

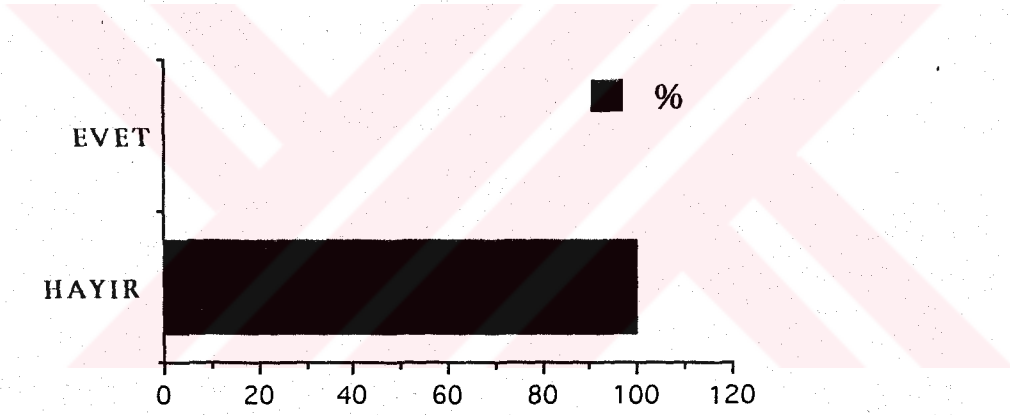

Şekil 5. Kulüplerin Faaliyet Gösterdiği Spor Dalları

Tablo 6 de, Elazığ 9 takımla kulüplerde mücadele ederken, bir takımla Muş ili son sırada yer almaktadır. Elazığ ve Bingöl deki mahalli idarelere bağlı kulüpler, "Futbol" ve "Basketbol"da faaliyet gösterirken, Muş ilindeki mahalli idarelere bağlı spor kulüplerinin sadece "futbol" branşında faaliyet gösterdiği bulunmuştur. Tunceli ilindeki mahalli idarelere bağlı spor kulüplerinin spor branşlarının dağılımında, Futbol, Basketbol, Voleybol ve Atletizm dallarında faal olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7: Mahalli İdarelerin Spor Tesislerini Yeterli Görülme Düzeyinin İllere Göre Dağılımı

İller	Evet		Hayır		TOPLAM	
	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	-	-	21	100.0	21	100.0
BİNGÖL	-	-	13	100.0	13	100.0
TUNCELİ	-	-	10	100.0	10	100.0
MUŞ	-	-	14	100.0	14	100.0
TOPLAM	-	-	58	100.0	58	100.0

Şekil 6. Mahalli İdarelerin Spor Tesislerini Yeterli Görme Düzeyi

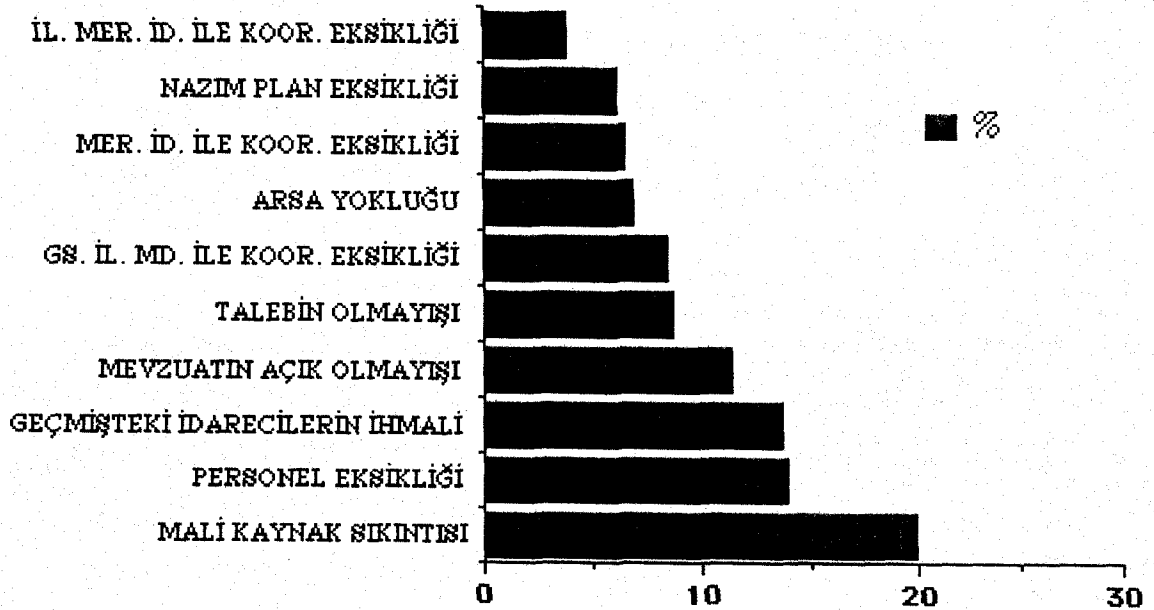
Tablo 7'de, Elazığ, Bingöl, Tunceli ve Muş mahalli idarelerinin % 100'ü, kurumlarına bağlı var olan spor tesislerini yeterli görmediği bulunmuştur.

Tablo 8'de, Mahalli idarelerin kurumlarına bağlı spor tesislerini yeterli görmeyişlerini, en çok % 20.5 oranıyla "mali kaynak sıkıntısı"na bağladıkları görülmüştür. İkinci olarak, % 14 oranıyla "personel yetersizliği" gelirken, üçüncü sırada, % 13.7 ile "geçmişteki idarecilerin ihmali"ne bağlamışlardır. "Mevzuatın açık olmayışı" genel toplam içerisinde % 11.4 ile dördüncü sırayı alırken, beşinci sırada, % 8.70'le "Talebin olmayışı", % 8.40 la "Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ile

"koordinasyon eksikliği", altıncı sırayı almıştır. % 6.80 oranında "arsa yokluğu" sebebi yedinci sırada, % 6.50 ile "il merkezi idare ile koordinasyon eksikliği" ise sekizinci sırayı aldığı görülmüştür. Son iki sırayı % 6.1 ile "Nazım planı" eksikliği ve % 3.8 ile "il merkezi idare ile koordinasyon eksikliği" aldığı bulunmuştur.

Tablo 8: Mahalli İdarelerin, Spor Tesislerini Yeterli Görmeyiş Sebeplerinin İllere Göre Dağılımı

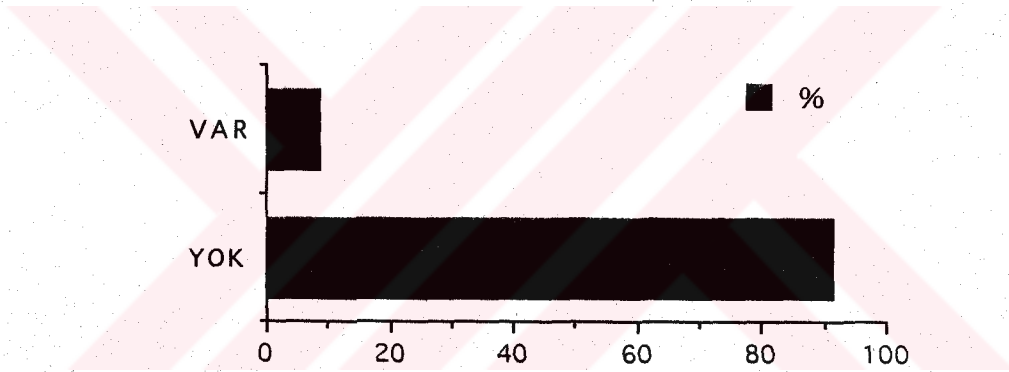
Faktörler	ELAZIĞ		BINGÖL		TUNCELI		MUŞ		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
Mali Kaynak Sıkıntısı	19	21.5	13	20.0	10	20.0	12	20.0	54	20.5
Personel Yetersiz	9	10.2	10	15.3	9	18.0	9	15.0	37	14.0
Geçmişteki idareci-lerin ihmali	15	17.0	10	15.3	7	14.0	4	6.66	36	13.7
Mevzuatın açık Değil	12	13.6	3	4.61	8	16.0	7	11.6	30	11.4
Talebin olmayışı	8	9.00	7	10.7	5	10.0	3	5.00	23	8.70
GS il müd. ile kood. eksikliği	7	7.95	4	6.15	4	8.00	7	11.6	22	8.40
Arsa yokluğu	4	4.54	4	6.15	3	6.00	7	11.6	18	6.80
Merkezi idare ile .kood. eksikliği	4	4.54	9	13.8	1	2.00	3	5.00	17	6.50
Nazım planı eksikl.	7	7.95	4	6.15	1	2.00	4	6.66	16	6.10
Il merkezi idare ile kood. eksikliği	3	3.40	1	1.53	2	4.00	4	6.66	10	3.80
TOPLAM	88	100.0	65	100.0	50	100.0	60	100.0	263	100.0

ŞEKİL 7. Mahalli İdarelerin Spor Tesislerini Yeterli Görmeyiş Sebepleri

Tablo 9: Mahalli İdarelerin Spor İşleriyle İlgilenecek Yönetim Biriminin Olup Olmadığının İllere Göre Dağılımı

İller	Var		Yok		TOPLAM	
	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	4	19.0	17	80.9	21	100.0
BİNGÖL	-	-	13	100.0	13	100.0
TUNCELİ	1	10.0	9	90.0	10	100.0
MUŞ	-	-	14	100.0	14	100.0
TOPLAM	5	8.62	53	91.3	58	100.0

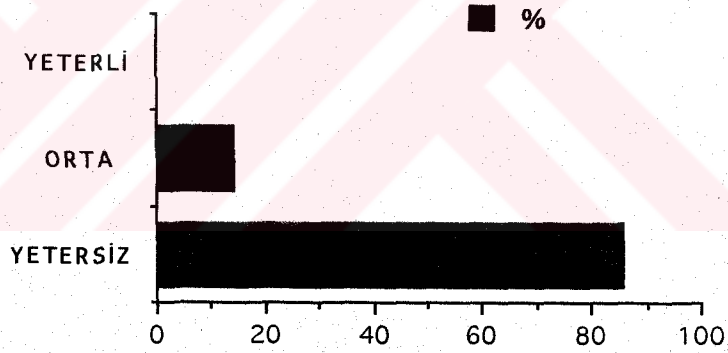
Şekil 8. Mahalli İdarelerin Özel Spor Birimlerinin Var Olma Durumu

Tablo 9'da, Fırat Havzasındaki mahalli idarelerin % 91.3'inde kurumun spor işleriyle ilgilenecek bir yönetim biriminin bulunmadığı görülürken, % 8.62'sinde bu yönetim biriminin varlığı bulunmuştur. İllere göre dağılımı ise, Elazığ ili mahalli idarelerinin % 80.9'unda spor işleriyle ilgilenecek yönetim birimi yokken, % 19'unda vardır. Muş ve Bingöl mahalli idarelerinde ise, spor işleriyle ilgilenecek herhangi bir yönetim biriminin olmadığı bulunmuştur.

Tablo 10: Mahalli İdarelerin, Halka Sunduğu Spor Faaliyetlerini Yeterli Görme Düzeylerinin İllere Göre Dağılımı

İller	Yeterli		Orta		Yetersiz		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	-	-	6	28.5	15	71.4	21	100.0
BİNGÖL	-	-	-	-	13	100.0	13	100.0
TUNCELİ	-	-	1	10.0	9	90.0	10	100.0
MUŞ	-	-	1	7.1	13	92.8	14	100.0
TOPLAM	-	-	8	14.0	50	86.0	58	100.0

Şekil 9. Mahalli İdarelerin Halka Sunduğu Spor Faaliyetlerini Yeterli Görme Durumu

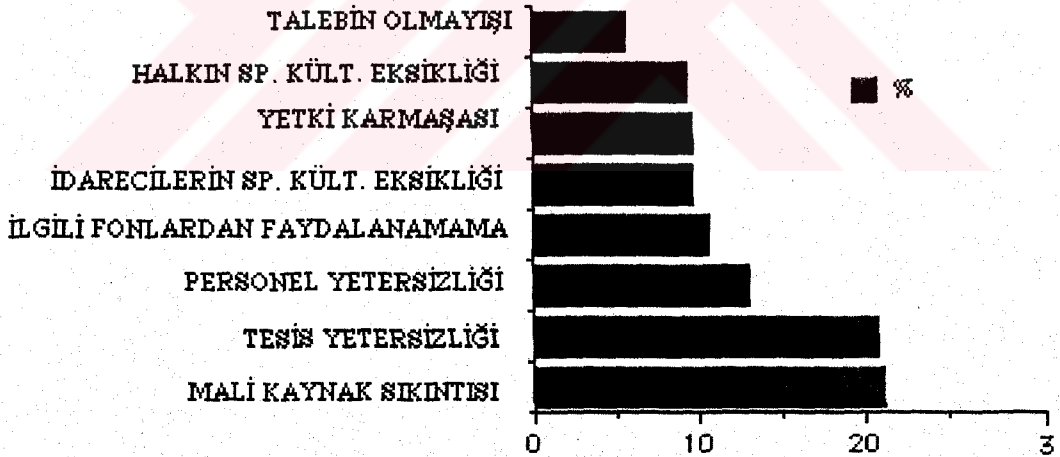

Tablo 10'da, mahalli idarelerin halka sunduğu spor faaliyetlerini toplam % 86.0'ı "yetersiz" görülürken, % 14.0'ı "orta derecede yeterli" görmektedir. Halka sunulan spor faaliyetlerinin düzeyini hiçbir belediye yeterli görmemektedir. İller açısından incelenecek olursa, "orta derecede yeterli" görenlerin oranı % 28.5 ile en yüksek düzeyde Elazığ ili ve bunu % 10.0 ile de Tunceli ili mahalli idarelerin takip ettiği görülmektedir. Spor faaliyetlerinin "yetersiz" olduğunu belirten illerin başında da, % 92.8 ile Muş ilinin geldiği bulunmuştur.

Tablo 11: Mahalli İdarelerin Halka Sunduğu Spor Faaliyetlerini Yeterli Görmeme Nedenlerinin İllere Göre Dağılımı.

Faktörler	ELAZIĞ		BİNGÖL		TUNCELİ		MUŞ		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
Mali kaynak sıkıntısı	20	28.9	10	17.2	10	18.5	12	18.7	52	21.2
Tesis Yetersizliği	16	23.1	13	22.4	9	16.6	13	20.3	51	20.8
Personel yetersizliği	8	11.5	9	15.5	9	16.6	6	9.37	32	13.0
İlgili fonlardan aktarma yapılmayışı	6	8.69	4	6.89	7	12.9	8	12.5	25	10.7
İdarecilerin spor kültürü eksikliği	5	7.24	6	10.3	6	11.1	7	10.9	24	9.70
Yetki Karmaşası	9	13.0	3	5.17	5	9.25	7	10.9	24	9.70
Halkın spor kültürü eksikliği	3	4.34	9	15.5	2	3.70	9	14.0	23	9.30
Talebin olmayışı	2	2.89	4	6.89	6	11.1	2	3.12	14	5.70
TOPLAM	69	100.0	58	100.0	54	100.0	64	100.0	245	100.0

ŞEKİL 10. Mahalli İdarelerin Halka Sunduğu Spor Faaliyetlerini Yeterli Görmeyiş Sebepleri

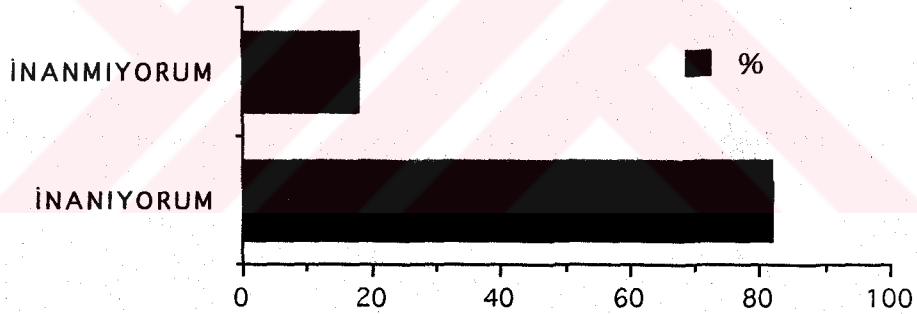

Tablo 11'de, Elazığ, Bingöl, Tunceli ve Muş illerindeki mahalli idareler halka sunduğu spor faaliyetlerini yeterli görmeme sebebini toplam olarak, % 21.2 ile "Mali kaynak sıkıntısı" nı birinci sırada, "Tesis yetersizliğini" % 20.8 ile ikinci sırada belirtmişlerdir. % 13 ile "personel eksikliği", % 10.7 ile "ilgili fonlardan aktarma yapılmayışı" ile üçüncü ve dördüncü sırada belirtilirken, beşinci sırada % 9.70 ile "yetki karmaşası" ve "idarecilerin spor kültürü eksikliği" gelmektedir. Altıncı sırada ise % 9.3 ile halkın spor kültürü eksikliği" nin belirtildiği görülmüştür. Son sırayı % 5.70 ise "talebin olmayışı" almıştır.

Tablo 12: Mahalli Yöneticilerinin Diğer Kamu ve Özel Kuruluşlarla İşbirliği ve Koordinasyon Yapılmasına İnanıp İnanmadıklarının İllere Göre Dağılımı

İller	İnanıyorum		İnanmıyorum		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%
ELAZIĞ	17	94.4	1	5.50	18	100.0
BİNGÖL	6	60.0	4	40.0	10	100.0
TUNCELİ	8	88.8	1	11.1	9	100.0
MUŞ	5	71.4	2	28.5	7	100.0
TOPLAM	36	82.0	8	18.0	44	100.0

Şekil 11. Mahalli İdarelerin Diğer Kamu Ve Özel Kuruluşlarla İşbirliğine İnanma Durumu

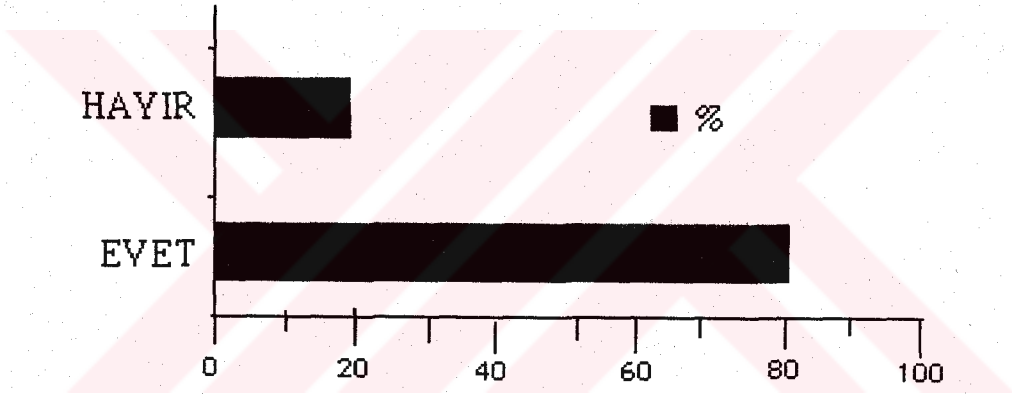

Tablo 12'de, Fırat Havzasındaki mahalli idare yöneticilerinin % 82'si, kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonun yapılmasına inanırken, bu yöneticilerin % 18'i inanmamaktadır. Bu işbirliği ve koordinasyona inanma bakımından en yüksek % 94.4 oranıyla Elazığ ili mahalli idare yöneticileri gelirken, % 60 oranıyla Bingöl ili en düşük düzeyde bulunmuştur.

Tablo 13: Mahalli İdarelerin Diğer Kamu ve Özel Kuruluşlarla İşbirliği ve Koordinasyon Yapıp Yapmadıklarının İllere Göre Dağılımı

İller	Evet		Hayır		TOPLAM	
	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	19	90.4	2	9.52	21	100.0
BİNGÖL	5	38.4	8	61.5	13	100.0
TUNCELİ	9	90.0	1	10.0	10	100.0
MUŞ	14	100.0	-	-	14	100.0
TOPLAM	47	81.0	11	19.0	58	100.0

ŞEKİL 12. Mahalli İdarelerin Diğer Kamu ve Özel Kuruluşlarla İşbirliği ve Koordinasyon Yapma Durumu

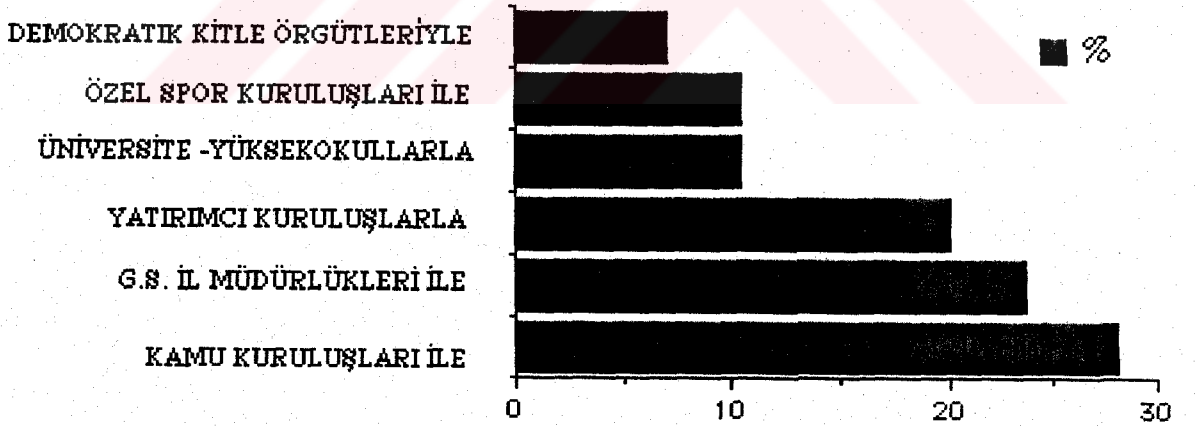
Tablo 13'de, Fırat Havzasındaki dört ile bağlı mahalli idarelerdeki yöneticilerin % 81'i, diğer kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon yaparken, % 18.9'u bu işbirliği koordinasyonu yapamadıklarını belirtmişlerdir. Muş ilindeki yöneticilerin % 100'ü bu koordinasyonu yaparken, en düşük oranla % 38.4 ile Bingöl ili mahalli idare yöneticileri bu işbirliği ve koordinasyonu yaptığını belirtmişlerdir.

Tablo 14: Mahalli İdarelerin Özel ve Kamu Kuruluşlarından Kimlerle İşbirliği Yaptıklarının İllere Göre Dağılımı

Kuruluşlar	ELAZIĞ		BİNGÖL		TUNCELİ		MUŞ		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
Kamu kuruluşları	8	17.7	3	30.0	4	50.0	9	41.0	24	28.2
G.S. İl Müdürlükleri	11	24.4	5	50.0	1	12.5	3	13.6	20	23.5
Yatırımcı kuruluşlar	10	22.2	1	10.0	3	37.5	3	13.6	17	20.0
Özel spor Kuruluşları	6	13.3	1	10.0	-	-	2	90.0	9	10.5
Üniversite/ Yük. Ok.	7	15.5	-	-	-	-	2	90.0	9	10.5
Demokratik kitle örg.	3	6.6	-	-	-	-	3	13.6	6	7.0
TOPLAM	45	100	10	100	8	100	22	100	85	100

Tablo 14'de, Fırat Havzası'ndaki mahalli idarecilerin ilk sırada % 28.2 ile Kamu kuruluşları ile işbirliği yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu işbirliği % 23.5 oranıyla "Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri" ile ikinci sırada yapılırken, "Yatırımcı kuruluşlarla" yapılan işbirliği % 20 oranıyla üçüncü sırada tercih edildiği görülmüştür. Son iki sırayı ise, Üniversite ve Yüksekokullarla yapılan koordinasyon ve "demokratik kitle örgütleri" ile yapılan işbirliği ve koordinasyonun aldığı görülmüştür.

ŞEKİL 13. Mahalli İdarelerin İşbirliği Yaptığı Kuruluşlar

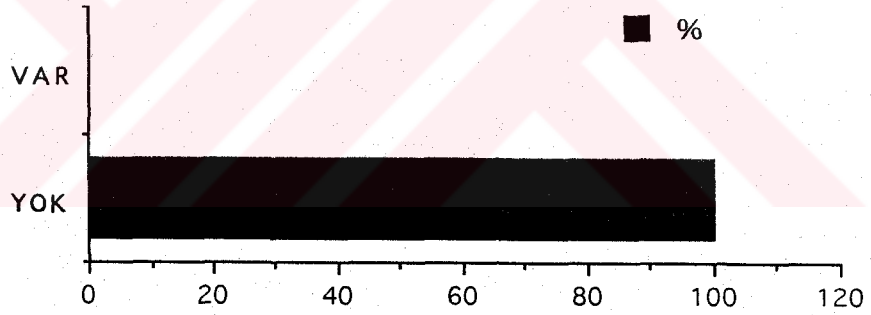

Tablo 14'ü iller açısından inceleyecek olursak, Elazığ ili mahalli yöneticileri en yüksek % 24.4 oranla "Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü" ile işbirliğine gittiğini belirtirken, en düşük % 6.6 oranıyla "Demokratik kitle örgütleriyle" işbirliği yaptığını ifade etmişlerdir. Bingöl ili mahalli yöneticileri en yüksek % 50 oranıyla "Genlik ve Spor İl Müdürlüğü" en düşük % 10 oranıyla "yatırımcı kuruluşlar" ve "özel spor kuruluşlarıyla" işbirliği yaptığı tespit edilmiştir. Tunceli ili % 50, Muş ili mahalli idarelerinin % 41 oranıyla en yüksek düzeyde "Kamu kuruluşlarıyla" işbirliği içerisinde oldukları bulunmuştur.

Tablo 15: Mahalli İdarelerin Özürlü Vatandaşların Spor Yapabilmeleri İçin Yaptıkları Çalışmaların İllere Göre Dağılımı

İller	Hayır		Hayır		TOPLAM	
	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	-	-	21	100.0	21	100.0
BİNGÖL	-	-	13	100.0	13	100.0
TUNCELİ	-	-	10	100.0	10	100.0
MUŞ	-	-	14	100.0	14	100.0
TOPLAM	-	-	58	100.0	58	100.0

Şekil 14. Mahalli İdarelerin Özürlü Vatandaşların Spor Yapmalarına Yönelik Çalışmaları

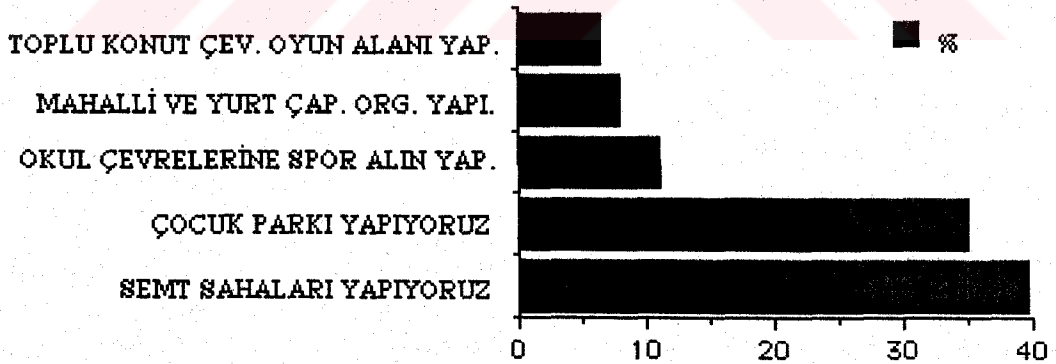
Tablo 15'de, Elazığ, Bingöl, Tunceli ve Muş illerindeki mahalli idareleri, özürlü vatandaşların spor yapabilmeleri için herhangi bir faaliyetlerinin ve projelerinin olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 16: Mahalli İdarelerin Sporun Semtlere Yayılması İçin Yaptıkları Çalışmaların İllere Göre Dağılımı

İller	Semt Sahaları yapıyoruz		Çocuk parkı yapıyoruz		Okul Çevrelerine Spor Alanı		Mahalli-Yurt Çapında Organizasyon		Toplu Konut Çevrelerine Oyun Alanı		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	13	39.3	11	33.3	4	11.4	2	6.00	3	9.09	33	100.0
BİNGÖL	2	25.0	3	37.5	3	37.5	-	-	-	-	8	100.0
TUNCELİ	3	33.3	3	33.3	-	-	2	22.2	1	11.1	9	100.0
MUŞ	7	53.8	5	38.4	-	-	1	7.80	-	-	13	100.0
TOPLAM	25	39.6	22	34.9	7	11.1	5	8.00	4	6.50	63	100.0

Tablo 16'da, Fırat Havzasındaki Mahalli idare yöneticilerin sporun semtlere yayılması için, en çok % 39.6 oranıyla "semt sahası" yapma çalışması içerisinde olduğu görülmüştür. Mahalli yöneticiler ikinci ve üçüncü sırada % 35 ile "çocuk parkı", % 11.0 ile de "okul çevrelerine oyun alanı" yapma görevini üstlendiklerini belirtmiştir. Son iki sırayı ise % 8 ile "Mahalli ve yurt çapında organizasyonlar düzenlemek" ve % 6.5 ile "Toplu konut çevrelerine oyun alanı" yapma görevi üstlendikleri tespit edilmiştir.

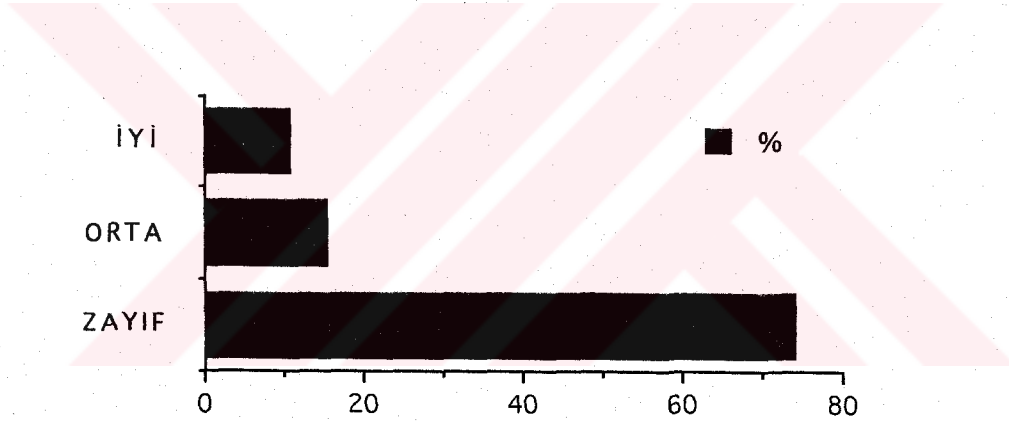
ŞEKİL 15. Mahalli İdarelerin Sporun Semtlere Yayılması İçin Yaptıkları Çalışmalar

Tablo 16 iller açısından incelendiğinde, Elazığ ili mahalli idarecileri % 39.3 oranıyla en yüksek, semt sahaları" yaptığını, en düşük % 6.0 ile de "mahalli ve yurt çapında spor organizasyonları düzenlemek" faaliyetinin yapıldığını belirtmişlerdir. Bingöl ili mahalli yöneticileri en yüksek % 37.5 oranı ile " okul çevrelerine spor alanı" ve "çocuk parkı yapma" faaliyetinde bulunduğunu açıklamışlardır. Tunceli ili mahalli yöneticileri % 33.3 ile ve Muş ili yöneticileri % 53.8 ile "semt sahaları" ve "çocuk parkı" yaptıkları en yüksek düzeyde belirtmişlerdir.

Tablo17: Mahalli İdarelerin, Merkezi İdare İle İşbirliğinin Ne Oranda Gerçekleştiğinin İllere Göre Dağılımı

İller	Zayıf		Orta		İyi		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	N	%
ELAZIĞ	13	61.9	3	14.2	5	23.8	21	100.0
BİNGÖL	12	92.3	1	7.6	-	-	13	100.0
TUNCELİ	6	60.0	3	30.0	1	10.0	10	100.0
MUŞ	12	85.7	2	14.2	-	-	14	100.0
TOPLAM	43	74.0	9	15.5	6	10.5	58	100.0

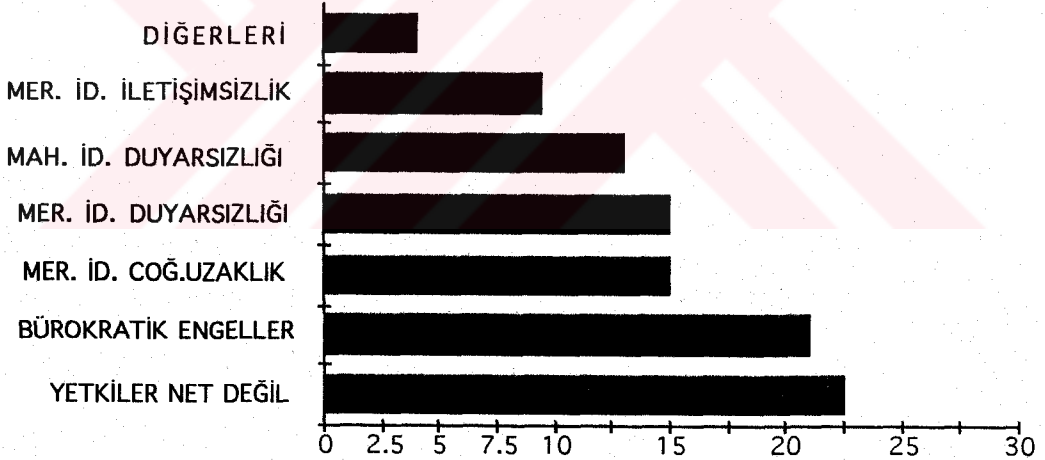

Şekil 16. Mahalli İdarelerin ile Merkezi İdare Arasındaki İşbirliğinin Gerçekleşme Oranı

Tablo 17'de, Fırat havzasındaki dört ilin mahalli idare yöneticileri, merkezi idare ile olan işbirliğinin toplam % 74 oranı ile "zayıf" olduğunu belirtmişlerdir. "Orta" derecede gerçekleşiyor diyenlerin oranı % 15.5, "iyi" diyen yöneticilerin oranı ise % 10.5 olduğu görülmüştür. Bu işbirliğinin "zayıf" olduğunu en yüksek oranda belirten illerin başında, Bingöl (% 92.3) ve Muş ili mahalli idareleri (% 85.7) gelmektedir. "İyi" düzeyde işbirliği yaptığını belirten mahalli yöneticilerin başında % 23.8 ile Elazığ ilinin geldiği bulunmuştur.

Tablo 18: Mahalli İdarelerin Merkezi İdarelerle İşbirliğinin Yeterince Gerçekleşmeme Sebeplerinin Dağılımı

Görüşler	ELAZIĞ		BİNGÖL		TUNCELİ		MUŞ		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
Yetkiler net değil	14	26.4	6	13.6	10	41.6	6	15.3	36	22.5
Bürokratik engeller	11	20.7	7	15.9	9	37.5	7	17.9	34	21.0
Merkezi id. Coğ. Uzak	10	18.8	9	20.4	1	4.16	4	10.0	24	15.0
Merkezi id. duyarsızlığı	11	20.7	5	11.3	1	4.16	7	17.9	24	15.0
Mah. İdare. Duyarsız	5	9.43	7	15.9	1	4.16	8	20.5	21	13.0
Mer. idr. iletişimsizlik	2	3.80	7	15.9	1	4.16	5	13.0	15	9.5
Diğer	-	-	3	7.0	1	4.16	2	5.0	6	4.0
TOPLAM	53	100.0	44	100	24	100.0	39	100.0	160	100.0

Şekil 17. Mahalli İdareler ile Merkezi İdare Arasındaki İşbirliğinin Gerçekleşmeme Sebepleri

Tablo 18'de, araştırmaya katılan Fırat Havzası illerinin mahalli yöneticileri, mahalli idare ile merkezi idare arasındaki işbirliğinin yeterince gerçekleşme sebeplerinden toplam olarak en önemlisinin % 22.5 ile "yetkilerin net olmamasına" bağladıkları görülmüştür. % 21 ile "bürokratik engeller" ikinci sırada gösterilirken, üçüncü sebep % 15 oranıyla "merkezi idarecilerin duyarsızlığı" ve "merkezi idare ile olan coğrafi uzaklık" olduğu

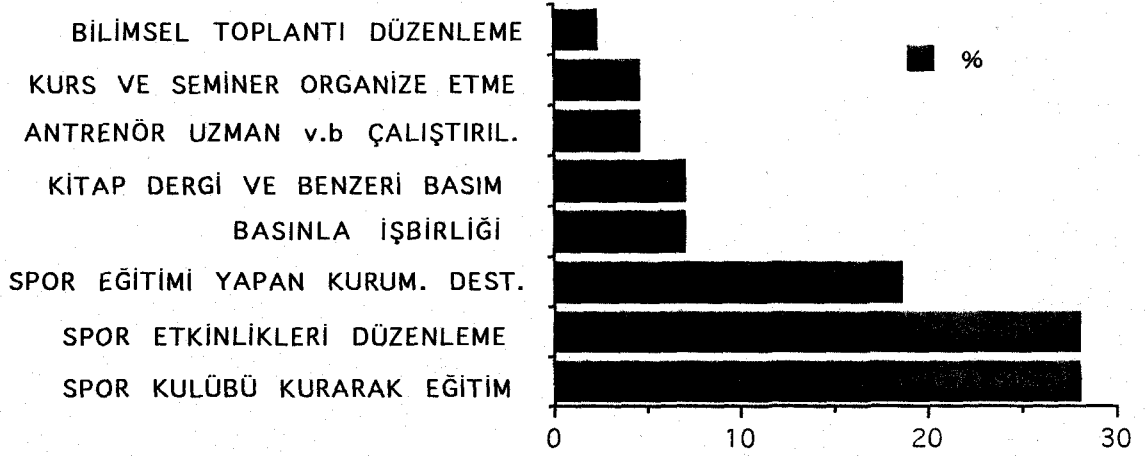
tesbit edilmiştir. Dördüncü sırada % 13 oranıyla "mahalli idareciler duyarsız" denilirken, son iki sırada % 9.5 ile "merkezi idare ile olan iletişim bozukluğu" ve % 4 oranıyla "diğer" sebepler olduğu gösterilmiştir.

Yine Tablo 18'de, Mahalli idarecilerin merkezi idare ile yaptıkları işbirliğinin yeterince gerçekleşmemesi sebeplerinin iller açısından en yüksek düzeyde incelendiğinde, Elazığ ili % 26.4 ve Tunceli ili % 41.6 ile "yetkilerin net olmayışını", Bingöl ili % 20.4 oranıyla "merkezi idare ile coğrafi uzaklığın bulunuşu", Muş ili mahalli yöneticileri ise bu işbirliğinin yapılmasını engelleyen nedenlerin başında, % 20.5 ile en yüksek düzeyde "mahalli idarecilerin duyarsızlığı"nın olduğunu belirttikleri bulunmuştur.

Tablo 19: Mahalli İdarelerin Halkın Spor Eğitime Yönelik Yaptığı Faaliyetlerinin İllere Göre Dağılımı

Faaliyetler	ELAZIĞ		BİNGÖL		TUNCELİ		MUŞ		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%
Kitap dergi vb. basımı	2	8.33	1	20.0	-	-	-	-	3	7.00
Antrenör v.b. çalıştırılma.	1	4.16	-	-	1	12.5	-	-	2	4.60
Bilimsel toplantı düz.	1	4.16	-	-	-	-	-	-	1	2.30
Sp. eğt. yapan kur. destekleme	4	16.6	2	40.0	1	12.5	1	16.6	8	18.5
Spor etkinlikleri düzenleme	5	20.8	1	20.0	3	37.5	3	50.0	12	28.0
Spor kulübü kurmak	8	33.3	-	-	3	37.5	1	16.6	12	28.0
Basınla işbirliği	1	4.16	1	20.0	-	-	1	16.6	3	7.00
Kurs ve seminer org. etme	2	8.33	-	-	-	-	-	-	2	4.50
TOPLAM	24	100.0	5	100.0	8	100.0	6	100.0	43	100.0

Şekil 18. Mahalli İdarelerin Halkın Spor Eğitimine Yönelik Faaliyetleri

Tablo 19'da araştırmaya katılan mahalli idare yöneticileri, halkın spor eğitimine en çok toplam olarak % 28 oranıyla "spor etkinlikleri düzenleyerek" ve "Spor kulübü kurarak" katkıda bulduklarını belirtmişlerdir. % 18.5'i, "Spor eğitimi yapan kuruluşları desteklerken", % 7'si "Basınla işbirliği yaparak eğitim" ve "Kitap dergi vb. basarak halkın spor eğitimine katkı sağladıklarını belirtmişlerdir. % 4.6'sı "Antrenör uzman vb. çalıştırarak", % 4.50'si "Kurs ve seminerler organize ederken", % 2.30'u "bilimsel toplantı düzenleyerek" eğitim yaptıkları yönünde cevap vermişlerdir.

Tablo 19 Mahalli yöneticilerinin halkın spor eğitimi, yönünde yaptıkları faaliyetlerin iller açısından incelendiğinde Elazığ ili mahalli yöneticilerinin en yüksek düzeyde % 33.3 ile "Spor kulübü kurarak", Bingöl ili mahalli yöneticileri % 40 oranıyla "Spor eğitimi yapan kurumları destekleyerek", Tunceli (% 37.5) ve Muş (% 50.0) mahalli yöneticileri de en yüksek düzeyde "Spor etkinlikleri düzenleme" yoluyla spor eğitimini desteklediklerini katkıda bulduklarını ifade ettikleri bulunmuştur.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Fırat Havzasında bulunan ve Fırat Üniversitesi'nin etki alanı içerisindeki, Elazığ, Bingöl, Tunceli ve Muş illeri mahalli idarelerinin % 50' sinde, değişik amaçla kullanılan spor tesisleri bulunmaktadır (Tablo 1). Nüfus yoğunluğu bakımından büyük ve kültürel etkinlikler açısından hareketli olarak kabul edilen Elazığ ilinde, % 66 oranında Mahalli idarelere ait spor tesislerinin bulunması diğer illere oranla kabul edilebilir normalliktedir. Çünkü büyük şehir olarak kabul edilebilecek illerdeki spor tesislerinin fazla olması normaldir. Nüfus yoğunluğu bakımından küçük ve ekonomik gelişmesini tamamlayamamış iller olarak kabul edilen; Bingöl, Tunceli ve Muş illerinde ise tesislerin yetersizliği, başka sosyal problemlerin yanında talep azlığıyla açıklanabilir. Belediye Kanunlarında mahalli idarelere verilen sorumlulukları yerine getirmek yöneticilerin görevidir. Bu kanunlarla "oyun ve spor yerleri yapmak stadyumlar yapmak, yaptırmak ve işletmek", görevleri hükme bağlanmıştır (50). Bu açık hükme rağmen, Elazığ ilinde yeterli olmamasının yanında diğer illere oranla daha fazla spor tesisine sahip olduğu görülmektedir. Tablo 2'de de görüldüğü gibi bu illere bağlı sadece semt sahası ve oyun alanına rastlıyoruz. Bunun yanında Belediyeler kanunlarında belirtilen görevlerin çoğu yerine getirilmezken, özellikle bu bölgede yaşayan gençliğin boş zamanını değerlendirecek spor tesisi sayısı yeterli görülmemektedir. Ancak son zamanlarda proje aşamasında olan toplam 32 tesis, bu illerde uygulamaya konulursa gençliğin boş zamanını değerlendirecek imkanlar azda olsa sağlanmış olacaktır (Tablo 3).

Yine Tablo 4'de görüldüğü gibi, 4 adet başlama safhasında spor tesisi, 1 adet inşaat halinde spor tesisi ve 4 adet bitmek üzere olan spor tesisinin olması sevindiricidir. Mevcut duruma eklenecek toplam 41 spor tesisi yeterli olmasa da idarecilerin duyarlılığı noktasından hareketle memnunluk vericidir.

Yasalarla mahalli idarelere verilen en önemli görevlerden birisi "sağlık"dır (10). Günümüzde modern toplumda insanın karşı karşıya kaldığı en tehlikeli hastalıkların başında, insan organizmasının hareketsiz kalması gelmektedir. Bu hastalık fizyolojik bir takım sistemlerin aksamasına yol açmasının yanında, temel becerilerin de körleşmesine sebep olmakta ve insan zindeliğini kaybetmektedir. Bu kayıpları asgariye indirmek isteyen bilinçli toplumlar, bir çare olmak üzere spora yönelmişlerdir (8). Mahalli

idarelere de sağlık konusunda önemli görevler verildiği noktasından hareketle, halkın boş zamanını en iyi şekilde değerlendirecek tedbirleri almalıdır. Tesis yaparak, kulüp kurarak ve diğer spor kuruluşlarını destekleyerek, bu görevini yerine getirmeye çalışmalıdırlar. Tablo 5'de, dört ilde toplam 58 il özel idare, il belediye, ilçe belediye ve belde belediyelerde, kendilerine bağlı spor tesisi olan mahalli idare sayısı 14'dür ve bu da mahalli idarelerin % 24.1'ini oluşturmaktadır. % 75.8 inde spor kulübü yoktur. Elazığ ilinde 21 mahalli idareden sadece birine bağlı spor tesisinin olduğunu görüyoruz. Elazığdaki mahalli idarelerin kulüpleri, futbol (% 78) ve basketbol (% 22) ile mücadele ettikleri, Muş ilinin sadece futbol takımları ile mücadele ettikleri, Tunceli ili mahalli idareleri ise futbol, basketbol, voleybol ve atletizm ile kulüplerde mücadele ettikleri görülmüştür. Kulübü olan mahalli idarelerin, sadece belirli dallara ağırlık verdikleri, değişik branşlara önem vermedikleri görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 7'da mahalli idare yönetcilerinin % 100'ünün kurumlarına bağlı spor tesislerinin yeterli görmeyişi duyarlılıkları açısından önem arz etmektedir. Bunların % 46'sının ileriye yönelik spor tesisi projesinin olması (Tablo 3), duyarlılıklarının çalışmaya dönüştüğünün göstergesi olarak algılayabiliriz. Ama spor tesislerini yeterli görmeyen idareciler, görmeyiş sebeplerini Tablo 8'le ortaya koymuşlardır. Yeterince spor tesisi olmayışının en büyük sebebini "mali kaynak sıkıntısı" olarak ifade etmişlerdir. Hakikaten bölgenin coğrafik şartlarıda göz önüne alınacak olursa (20) mali kaynak büyük bir problem olarak yöneticilerin karşısına çıkmaktadır. Şunu söylemek gerekir ki; sporda para, yasal, imkan, mevzuat, yönetenlerin sporu sevmeleri kadar önemli değildir. İstenildiğinde önerilerde getireceğimiz gibi mali kaynak bulunabilir. Yöneticilerin mevcut spor tesislerini verimli kullanması yolunda, personele ihtiyacı vardır. Personel yetersizliği bir problem olarak yöneticileri zorlamaktadır. Birçok yönetici geçmişteki idarecilerin ihmali yüzünden spor tesislerinin istenilen düzeyde olmadığını belirtirken, mevzuatın açık olmayışından da yakınmaktadırlar. Görev ve yetkileri net bir biçimde ortaya koyulmadığından yakınan idareci oranı % 11.4'dür.

Tablo 9'da, Fırat Havzası'ndaki dört ilin mahalli idarelerinin sadece % 8.62'sinde Spor işleriyle ilgilenecek özel bir birim olduğu görülmektedir. Spor işleriyle ilgilenecek özel bir birimin olması kuruma çok büyük katkılar sağlayacaktır. Bu birim, mali kaynak bulma yollarını araştırabilir.

Merkezi idare ile koordinasyona girebilir, mevzuatı takip edebilir. Gençlik Spor İl müdürlükleri ile koordinasyona girebilir. Nazım planlarını takip edip spor tesisi yerleri ayarlayabilir. Talep oluşturabilir, spor kulübü kurup halkın spor eğitimine yardımcı olabilir. Yani görev bölümü yapılırsa birimler kendi alanında daha iyi çalışma yapabilir. Tüm bu getirilerine rağmen, bu illerin mahalli idarelerinin % 91.3 ünde bu birimin oluşturulmadığı görülmektedir. Tablo 10'da, yöneticiler halka sundukları spor faaliyetlerini tam olarak yeterli görmezken, yetersiz gören yöneticilerin % 86 olması problem durumudur. Yeterli görmeme sebeplerinin en başında % 21 oranıyla mali kaynak sıkıntısı olduğunu belirten yöneticiler, % 20,8 oranıyla tesislerin yetersizliğinden yakındıkları görülmektedir (Tablo 11). Personel yetersizliği bir kez daha dile getirilirken, ilgili fonlardan aktarma yapılmayışını ayrı bir problem olarak ifade etmişlerdir.

Tablo 12'de, mahalli idarelerin "diğer kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon yapılmasına inanıyorum" diyen yönetici sayısı % 82 olduğu görülmektedir. Sevindirici bir sonuç olarak, diğer özel ve kamu kuruluşlarla işbirliğine inanan yöneticilerin % 81'i bu koordinasyonu gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir (Tablo 13). Bu yöneticilerin tamamının işbirliği içerisinde birşeyler yapmaları istenebilir. Çünkü, Gençlik ve Spor Müdürlüğü ile koordinasyona girmeden yapılan bir tesis verimli olmaz (8). Mahalli idarelerin spor işleriyle ilgilenen birim projesinde gençlik ve spor müdürlükleri ile çalışmalıdır. Bu durum, tesisin verimini artırır. Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü ile irtibata geçilip bir semt sahası yapılabilir. Belirli kurumlara arsa vererek halkın spor yapabileceği alanlar oluşturulabilir. Özel kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyona girilerek spora katkıda bulunulabilir. En yüksek oranında % 28.2 kamu kuruluşları ile işbirliği yapıldığı Tablo 14'de görülmektedir. % 23.5 oranıyla Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri ile koordinasyon yapılırken, yatırımcı kuruluşlarla % 20 oranında işbirliği gerçekleştiren yöneticiler, sponsor firma olarak yatırımcı kuruluşlarla işbirliği yaptıkları görülmektedir (% 20.0). Üniversite ve Yüksekokullarla tercih edilen işbirliği oranı % 10.5 dir.

Tablo 15'de, mahalli idarelerin özürü vatandaşların spor yapabilmeleri için herhangi faaliyetinin olmadığı görülmektedir. Bu durum, çağdaş batı standartlarında bir ülke olma hedefindeki ülkemiz için çok

önemli bir eksikliği ortaya koymaktadır. Zira, gelişmiş ülkelerin hemen hepsinde özürhüherin özel olarak spor yapmasını sağlayacak spor kompleksleri ve merkezleri bulunmaktadır. Bu merkezlerin çoğu belediyelerin bünyesinde (3). 1990 yılı itibariyle, Japonya'da yüzme havuzu ve atletizm pistinin de dahil olduğu il belediyelerine ait özürhüher için dokuz spor merkezi bulunmaktadır. Ayrıca, fiziksel engellilere hizmet veren 33 fiziksel uygunluk çalışma merkezi, 27 adet kültürel, sosyal ve fiziksel uygunluk çalışmasına hizmet verebilen merkez bulunmaktadır. Bunun dışında normal spor salonlarında özürhüherin kullanımına izin verecek uygulamalar ve imkanlar bulunmaktadır (17).

Tablo 16'da, Fırat Havzasındaki mahalli idarelerin % 39.6 oranıyla semt sahası yaptıkları görülmektedir. Bu oran oldukça azdır. Spor yapanların, yapmayanların yanında sözü edilmeyecek kadar az olması, nüfusa göre spor tesislerinin çok yetersiz bulunması, semt sahaları yapılmasını zorunlu kılmıştır. Çünkü, milyarlarca mal olan ve tamamlanması uzun yıllar alan seyirciye dönük tesisler, kısa süreli çözümler için elverişli olmayan yatırımlardır. Oysa semt sahaları, hem ucuza, hem de kısa sürede hizmete sokulacak tesislerdir (16). Bütün bu vurgulamalara ve hala konuşulmasına rağmen yarım asırlık süre içerisinde kitleye dönük spor anlayışı teşvik görmemiştir (8).

Mahalli idare ile merkezi idare arasındaki işbirliği "iyi" diyen yönetici sayısı % 10.5 iken, "zayıf" diyen yönetici sayısı % 74 olması, oldukça önemli bir bulgudur (Tablo 17). Merkezi yönetimin taşra kuruluşları ile yerel yönetimleri, ortak bir yönetim anlayışı içinde birlikte ele alacak bir yeniden yapılanmanın gerçekleştirilmesi, artık bir zorunluluk haline gelmiş bulunmaktadır (29). Kendi kaynaklarını toplayan ve bu kaynaklara hizmet götüren bir yerel yönetim sistemi kurulma zorunluluğu doğmuştur. Bu sistemin getirisi, halkın yerel yönetimi doğrudan denetleme imkanının açılması olacaktır. Yerel nitelikteki hizmetler, birim, personel, araç-gereç ve öteki kaynaklarla birlikte, mümkün olduğu kadar yerel yönetimlerin sorumluluğuna devredilmelidir (29). Çünkü şu anda yetkiler net değildir (Tablo 18) Bürokratik engeller yöneticileri fazlasıyla etkilemektedir.

Fırat Havzasındaki mahalli idarelerin en büyük problemlerinden birisi de merkezi idare ile olan coğrafi uzaklıktır (Tablo 18). Tüm bu durumlar hizmetin yanında ve istenilen durumda yapılanmasını da engellediğini

söyleyebiliriz. Çünkü, her hizmetin, nerede, nasıl ve ne ölçüde yapılacağı, merkezde kararlaştırılıp planlanmaktadır. Bu planlar üzerinde değişiklik yapmak isteyen yerel yönetimler, merkezi idarenin onayını almak zorundadırlar. Hizmetlerle ilgili personel kadroları da merkezden tayin edilmekte ve buna benzer birçok problemin yanı sıra, tüm harcamalar genel bütçe içinde ve genel bütçenin tabi olduğu, usullere göre yapılmaktadır. Bu durumda kırtasiyecilik artmakta, işlerde çok önemli ölçüde gecikmeler olmakta, yerel özellikler yeterince dikkate alınmamakta, hizmetler pahalıya mal olmaktadır. Kendi harcamalarını karşılayacak esneklik sağlanamamaktadır (29). Tüm bu problemlerin sonucu merkezi idare ile mahalli idare arasında iletişim yeterince gerçekleşmemektedir.

Yine de mahalli idareler, halkın spor eğitimine mümkün olduğu ölçüde eğilmeye çalışmaktadırlar (Tablo 19). Spor kulübü kurarak eğitim vermeye çalışmakta, spor kulübü kuracak durumda olmayanlar spor eğitimi yapan kurumları desteklemekte ve spor etkinlikleri düzenleyerek halkı aktif spora çekmeye çalışmaktadırlar. Kitap, dergi vb. yayınlarla halka ulaşmaya çalışırken, basınla işbirliği yapmaktadırlar. Tüm bu konularla ilgilenecek, antrenör, uzman, monitör vb. kişileri kurumlarında çalıştıran mahalli idari oranı, % 4.6 gibi küçük bir değerde kalmaktadır.

4.1. ÖNERİLER:

Mahalli idarelere spor konusunda düşen görevlerden en önemlisi, "spor tesisi yapmak"tır. Ancak mahalli idarelerin bu görevlerinde etkili olduğunu söylemek oldukça güçtür. Bunun sebebi; bugünkü sistem içerisinde mahalli idarelerin pekçok görevleri olduğu ve spor konusu bunlardan sadece birisi olduğu söylenebilir. Ayrıca mali kaynak sıkıntısı ve mahalli idarelerle merkezi idare arasında görev, yetki ve sorumluluk bölüşümünü tam olarak ortaya koyulamaması problem durumudur.

Kalkınma planlarında yer alan ilke ve hedeflerin çoğu genel maliyette olduğu, dilekten öteye gitmediği ve yapılması gerekenler konusunda görünen çözümler getirmediği görülmektedir.

Toplumsal beklenti ve ihtiyaçların giderek çeşitlendiği ve sporun da önem kazandığı günümüz toplum hayatında, mahalli idarelerin bu tür görevlerini daha fonksiyonel tarzda yerine getirebilecek düzeye gelmelerinin beklendiğini belirtmek durumundayız. Eldeki çalışmaya

dayanarak geliştirilen aşağıdaki önerilerin bu bakımdan faydalı olacağı kanaatindeyiz.

1. İl koordinasyon kurulları belli aralıklarla, her kademedeki mahalli idarelerin sorumlu kişileriyle birlikte, spor konulu gündemlerle de toplanmalıdır.
2. Mahalli idareler, genel kalkınma planları doğrultusunda, bölge bazında spor programları hazırlamak ve uygulamak üzere uzman personel istihdamına gidilmelidir.
3. Mahalli idarelerin sporla ilgili koordinasyon sağlayıcı birimleri kurulmalıdır. Böylece, kentin (beldenin) tamamını ilgilendiren spor tesis ve faaliyetlerinin, merkezi hedefler doğrultusunda ve bölgesel ihtiyaçlara göre, tek elden organize edilmesi de mümkün olabilecektir.
4. Mahalli idarelerin, demografik gelişmelere uygun olarak spor için yeterli yer ayırması ve bu yerlerini gerek genel, gerekse mevzii imar planlarında koruma altına alınması sağlanmalıdır.
5. Yerel yönetimlerin, öz kaynaklarının gelirleri toplamı içindeki oranı % 50'nin üzerine çıkarılmalıdır. Bu amaçla yerel yönetimlere, bir kısım vergiler devredilmeli, bunların tavan ve taban oranları merkezce yasa ile belirlendikten sonra tahakkuk ve tahsili yerel yönetimlere bırakılmalıdır. Sınırları içinde merkez yönetimince tahsil edilen vergilere, yerel meclis kararı ile yüzde ekleme yetkisi tanınmalıdır (29).
6. Yerel yönetimlere, merkez yönetiminin yasa ile belirleyeceği kurallar çerçevesinde özgürce personel kadrosu oluşturma yetkisi verilmelidir.
7. Mahalli idarelerde özel spor birimi oluşturulmalı(örneğin spor dairesi başkanlığı veya şube müdürlüğü), bu spor yönetimi biriminin başında bulunacak kişinin çalıştırılması ve bu personele belirli kıstaslar getirilmesi yoluna gidilmelidir. Bu kıstaslar ise şu şekilde oluşturulmalıdır;

- * Spor camiasında genel kabul görme.
- * Belirli bir bilgi birikimine sahip olma.
- * Bu sahada temel araştırmalar yapmış olma.
- * Mesleki yüksek eğitim görmüş olma.
- * Bu sahadaki ilgi ve tecrubesini kanıtlayan sertifikalara sahip olma.
- * İş ahlakına sahip olma, gibi birtakım özelliklere sahip olan insanların bulundurulması sağlanmalıdır.

8. Yapılacak sahalara ve tesisler için, diğer kamu ve özel kuruluşlara koordinasyona gidilmesi ve işbirliği yapılması özendirilmelidir.

9. Bu konuyla ilgili bundan sonraki çalışmalarda, Büyükşehir ve batıdaki diğer bazı şehirlerin mahalli idarelerindeki yönetim ve işleyiş uygulamaları araştırılmalı ve bu araştırmaların birbirleriyle karşılaştırmaları yapılarak, ideal modelin ortaya çıkması sağlanmalıdır.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Fırat Havzasında bulunan mahalli idarelerin spora yaklaşımlarının analiz edilmesidir. Mevzuatın mahalli idarelere sporla ilgili verdiği görevler araştırılmış, ne kadarının yerine getirildiği ve bu görevlerin tam anlamıyla gerçekleştirilememesinde engel teşkil eden noktalar tespit edilmiştir.

Bu araştırma, Fırat Havzasında bulunan ve Fırat Üniversitesinin etki alanı içerisindeki, Elazığ, Tunceli, Bingöl, Muş illeri mahalli idarelerinin İl-ilçe, Belde-Belediyeleri ve İl Özel İdarelerini kapsamaktadır. Belirtilen yönetim bölgelerinde bulunan belediye başkanları ve il özel idare müdürlerine anket uygulaması yapılmıştır. Mahalli idareler açısından yörelerdeki geçmiş ve mevcut durum ve geleceğe yönelik olarak yapılmış olan planlar tespit edilmiştir. Ayrıca karşılaşılan problemler ve nedenleri incelenmiştir.

Fırat Havzasında bulunan dört il ait mahalli idare yöneticilerinin tamamı (%100), kendilerine bağlı bulunan spor tesislerini yeterli görmediklerini belirtmişlerdir. Şimdiye kadar spor tesisi yapılmayışının nedenleri arasında ilk sırayı, %20.5 oranla mali kaynak sıkıntısına bağlamışlardır.

Fırat Havzasındaki mahalli idarelere %91.3'ünde, kurumun spor işleriyle ilgilenecek bir birimin olmayışı dikkat çekicidir. Yöneticilerin %86'sı kurumlarının halka sunduğu spor faaliyetlerini yeterli görmediklerini belirtirken, en önemli sebep olarak "Mali Kaynak sıkıntısını, göstermişlerdir.

Yöneticilerin %82'si diğer kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon yapılmasının gereğine ve daha ziyade (%28.2) "Kamu ve özel kuruluşlar ile işbirliği ve koordinasyon yaptıklarını belirtmişlerdir.

İdarecilerin tamamı, özürlü vatandaşların spor yapmalarına yönelik herhangi bir çalışmalarının bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Yöneticilerin %74'ü, mahalli idarelerle merkezi idare arasındaki işbirliğinin gerçekleşme düzeyinin "zayıf" olduğunu belirtmişlerdir.

Sonuç olarak; Fırat Havzası mahalli idarelerinde halka ve gençliğe y6nelik spor faaliyetlerinde g6r6len eksikliğin varlığı kabul edilerek, mevzuat ve mali kaynak noktasında gerekli teŐviklerin yapılması zorunluluk arz etmektedir.

SUMMARY

The purpose of the study was to analyze how local administrations which are at Fırat Territory and at the effective area of Fırat University approach to the sports. Duties related to the sports given to the local administrations by rules were studied and, to what extent they have been applied and the preventive points of these duties were identified.

That study includes the private city managements, the municipalities of the city, town and countries, and the local administrations of Elazığ, Tunceli, Bingöl and Muş at Fırat Territory and at the effective area of Fırat University. Questionnaires were filled out by the mayors and private city managers at the mentioned administration areas. Relating local administrations, the present and past situation and the plans done for the future have been determined. Besides, the problems that were met and their causes have been studied.

All of the local administrators in four cities at Fırat Territory have pointed out that the sports foundations belonging to them are not sufficient. The first reason of not building sports foundation has been the lack of financial sources with a rate of 20.5%

In 91.3 % of the local administrations at Fırat territory, that there is no department of the foundation to be concerned with sports-activities is too important. While 86% of the administrators say that the sports activities done by the related institution are not adequate, they have shown the "financial problem" as the most important reason of that.

82 % of the administrators believe that a good cooperation should be done with other public and private institutions, and 28.2 % of them have told that they cooperate with "Public and Private Institutions".

All of the administrators have told that they had no activity for the defective to do sports. 74% of the administrators have expressed that cooperation level between the local and central administrations is weak

Consequently, it is necessary to encourage the financial sources and the rulers by accepting the lack identified in sports being done for the young and public at the local administrations at Fırat Territory.

KAYNAKLAR

1. AÇIKADA C., ERGEN, E.(1990). **Bilim ve Spor**. Büro Tek Ofset Matbaacılık, Ankara.
2. ALGÜN, Talat(1973). **Beden Eğitimi ve Sporun Sorunları**. *Beden Eğitimi Dergisi*. 28-29.
3. AUXTER D. And JEAN P., (1985). **Principles and Methods of Adapted Physical Education an Recreation**, Santa Clara.
4. ERKAL, Mustafa (1992) **Sosyolojik Açından Spor**, Türk Dünyası Araş. Vak., Kutsun Mat. ve Rekl. Mer. 2. Baskı, İstanbul.
5. ERKAL, Mustafa(1990). **Bölge Açısından Az Gelişmişlik**. Der Yayınları. İstanbul. 27.
6. ERSOY, Gülgün Kasap(1986). **Spor ve Beslenme**, MEB, Ankara.
7. FİŞEK, Kurthan (1983) **Spor Yönetimi**, SBF, Ankara.
8. GMSGM.(1990) **Spor Şurası** T.C.Başbakanlık Yayınları, Ankara.
9. GÖNÜL, Mustafa (1977) **Yerel Yönetim Birlikleri**, Türk ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, Sevinç Matbaası, Ankara.
10. GÖZÜBÖYÜK, Şeref (1983). **Yönetim Hukuku**. Sevinç Matbaası. Ankara.
11. GÜNDAY, Metin (1984) **İdari Hukuku Ders Notları**, A.Ü. Hukuk Fakültesi, İdari Hukuku Kürsüsü, Ankara.
12. GÜVEN, Özbay(1992) **Türklerde Spor Kültürü**, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara
13. HAMAMCI, Can (1994) **Mahalli İdareler**, Ocak-Şubat Mart Sayı:1.
14. HİÇYILMAZ, Ergun (1994). **Türkiyede Spor**. Yeni Yüzyıl Kitaplığı.
15. İMAMOĞLU,F., EKİNCİ, G. (1993). **Mahalli idarelerin Sporla İlgili Fonksiyonları**, Gazi Üniversitesi, Kış 93, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1.
16. KARASÜLEYMANOĞLU, Aydın (1989). **Yeni Boyutları ile Spor**. 2. Baskı, Engin Yayınları. Ankara.

17. KELLY, E.Davis (1965). **Adapted and Corrective Physical Education**. The Ronalt Press Company, New York.
18. KETEN, Mustafa (1974). **Türkiye'de Spor**, Ayyıldız Matbaası, Ankara.
19. KIRIMHAN, Süceatin (1990). **Fırat Havzasının Fiziksel Özellikleri ve Genel Çevre Sorunları**. F.Ü. Fırat Havzasının Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Kalkınması Sempozyumu. Fırat Havzası Araştırma Merkezi. Elazığ.
20. LAY, Hasan (1990). **Fırat Havzasının Ekonomik ve Sosyal Durumu ve Bazı Öneriler**. F.Ü. Fırat Havzasının Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Kalkınması Sempozyumu. Fırat Havzası Araştırma Merkezi, Elazığ.
21. NADAROĞLU, Halil (1982). **Mahalli İdareler**, Sermet Matbaası Kırklareli-Vize
23. PİRLER, Orhan(1992). **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 1., Sayı 2,
24. SADIKLAR, Sabri(1990). **Spor Şûrası 1990**, T.C Başbakanlık Yayını, Ankara .
25. TEKELİ, İ. İlber ORTAYLI (1978). **Türkiye'de Belediyeciliğin Evrimi**, Ayyıldız matbaası Ankara.
26. TEZCAN, Mahmut(1977). **Boş Zamanlar Sosyolojisi**. Ankara.
27. TEZCAN, Mahmut(1982). **Sosyolojik Açından Boş Zamanların Değerlendirilmesi**. A.Ü. Eğitim Bilimleri Vakfı Yayınları. No:116. Ankara.
28. TORTOP, Nuri(1991). **Mahalli İdareler**, Devlet İstatistik Enstitüsü Matbaası Ankara.
29. TÜSIAD (1992). **Yerel Yönetimler ve Çözüm Yolları**, İde Ajans Tic. Ltd. Şti. , İstanbul, Mayıs.

30. YALÇINDAĞ, S. ve ULUSOY, N.(1967) **Yerinden Yönetim ve Kalkınma**. Birleşmiş Milletler Yerinden Yönetim Araştırma Grubu Raporu. Ankara.
31. YALÇINDAĞ, Selçuk(1992). **Federal Almanya'da ve Türkiye'de Yerel Yönetimler**, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü,Ankara.
32. YALÇINDAĞ, Selçuk, ULUSOY, Necil (1967). **Yerinden Yönetim ve Kalkınma** (Çeviri) Birleşmiş Milletler Yerinden Yönetim Araştırma Grubu Raporu, AÜ.Basımevi, Ankara.
33. YAVUZ, Fehmi (1966). **Türk Mahalli İdarelerinin Yeniden Düzenlenmesi Üzerine Bir Araştırma**, A. Ü. Basımevi, Ankara.
34. YETER, Enis (1993). **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 2. Sayı 3.

Kalkınma Planları

35. DPT, (1968), **İkinci 5 Yıllık Kalkınma Planı**, 1968-1972, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
36. DPT,(1973), **Üçüncü 5 Yıllık Kalkınma Planı**, 1973-1977, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
37. DPT, (1979), **Dördüncü 5 Yıllık Kalkınma Planı**, 1979-1983, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
38. DPT, (1985), **Beşinci 5 Yıllık Kalkınma Planı**, 1985-1989, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
39. DPT, (1989), **Altıncı 5 Yıllık Kalkınma Planı**, 1990-1994, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara,
40. DPT, (1983), **1983 Yılı Programı**, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
41. DPT, (1985), **1985 Yılı Programı**, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.

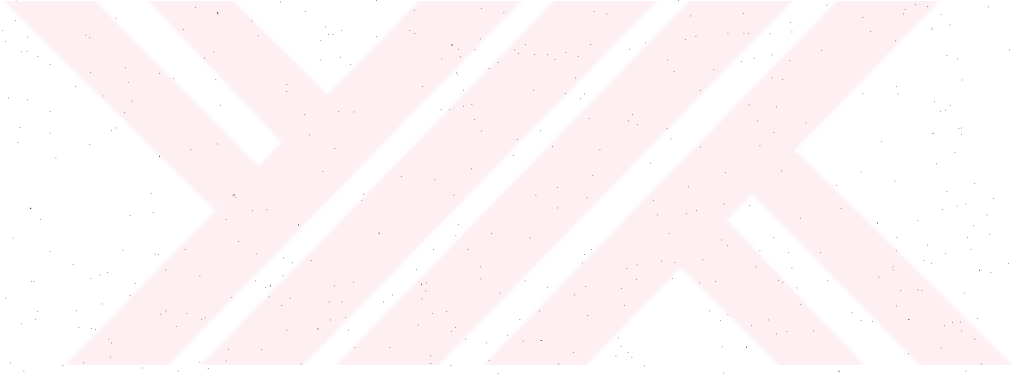
42. DPT, (1986), **1986 Yılı Programı**, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
43. DPT, (1987), **1987 Yılı Programı**, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
44. DPT, (1988), **1988 Yılı Programı**, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
45. DPT, (1990), **1990 Yılı Programı**, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
46. DPT, (1991), **1990 Yılı İcra Planı**, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
47. DPT, (1988), **1987 Yılı icra Planı**, T.C Başbakanlık Basımevi, Ankara.
48. DPT, (1983), **Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Spor İhtisas Komisyonu Raporu** , DPT Yayını Ankara.

Kanunlar

49. "**Üç Mart 1913 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu Muvakkatının Adının ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun**" No, 3360, Resmi Gazete, Sayı:19471, Tarih: 16. 5.1987.
50. "**Belediye Kanunu**" No:1580, Resmi Gazete, Sayı: 1471, Tarih: 14.4. 1930
51. "**Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun**", No: 3030, Resmi Gazete, Sayı: 18453, Tarih: 9.7.1984.
52. "**Köy Kanunu**" No: 442, Resmi Gazete, Sayı: 68, Tarih: 7.4.1924.
53. "**Beden Terbiyesi Kanunu**" No. 3530, Resmi Gazete, Sayı: 3961 Tarih: 16.7.1938.

54. **"Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun"**, No: 3289 Resmi Gazete, Sayı: 19121, 28.5.1986.

55. **"2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu, 3289 Sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 179 ve 181 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabulüne Dair Kanun"** No: 3703, Resmi Gazete, Sayı: 20823, Tarih: 14. Mart 1991.

ÖZGEÇMİŞ

1966 yılında Elazığ'da doğdum. İlk orta ve lise öğrenimimi Elazığ'da tamamladım. 1986 yılında girdiğim Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nü 1990 yılında bitirdim.

1991 tarihinde orta öğretimde beden eğitimi öğretmeni olarak göreve başladım ve 1992 yılında Şırnak-Silopi'de yedek subay olarak askere alındım. 1993 yılında Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü'nün açmış olduğu Araştırma Görevlisi sınavını kazandım ve halen bu görevi sürdürmekteyim. Evli ve iki çocuk babasıyım.

ANKET FORMU

EK 1

İli:

İlçesi:

Beldesi:

..... **Belediyesi**

1- Belediyenize bağlı spor tesisi / tesisleri var mı?

1- Var2- Yok

2- Spor tesislerinin adedini belirtiniz:

1- Stadyum adet

2- Kapalı spor salonu adet

3- Semt sahaları adet

4- Atletizm sahası adet

5- Oyun alanı adet

6- Diğeradet

3- Eğer projeniz varsa türü ve durumunu belirtiniz:

1. Stadyum,2. Kap. Sp. Sal,3. Semt Sah,4. Oyun Alanı ,5. Diğer* Proje aşamasında* Başlama safhasında* İnşaat halinde* Bitmek üzere

4- Belediyenize ait, ileriye yönelik planlanmış spor tesisi, semt sahası ve oyun alanı projesi var mı?

1. Var2. Yok

5- Belediyenizin spor kulübü var mı?

1. Var2. Yok

6- Eğer varsa hangi spor dallarında faaliyet gösteriyor?

1. Futbol2. Basketbol3. Voleybol4. Hentbol5. Atletizm6. Diğer

7- Belediyenizin tesislerini yeterli görüyorsunuz?

1. Evet2. Hayır

8- Yeterli görmüyorsanız sizce en önemli beş sebebi işaretleyiniz.

- 1- Mali kaynak sıkıntısı 2- Merkezi idare ile koordinasyon eksikliği
 3- Mevzuatın açık olmayışı 4- İl merkezi idaresi ile koordinasyon eksik.
 5- Personel yetersizliği 6- Gençlik Sp. İl Müd. ile koord. eksikl.
 7- Arsa yokluğu 8- Geçmişteki idarecilerin ihmali
 9- Talebin olmayışı 10- Nazım planı eksikliği
 11- Diğerleri

9- Belediyenizde spor işleriyle ilgilenecek özel bir biriminiz var mı?

1. Var 2. Yok

10- Belediyenizin halka sunduğu spor faaliyetlerini yeterli görüyorsunuz mu?

- 1- Evet 2- Orta derecede 3- Hayır

11- Tam olarak yeterli görmüyorsanız sizce en önemli beş sebebi işaretleyiniz.

- 1- Tesis yetersizliği 2- Yetki karmaşası
 3- Talebin olmayışı 4- İlgili fonlardan aktarma yapılmayışı
 5- Mali kaynak sıkıntısı 6- İdarecilerin spor kültürü eksikliği
 7- Personel yetersizliği 8- Halkın spor kültürü eksikliği
 9- Diğerleri.....

12- İlinizdeki/İlçenizdeki/Beldenizdeki kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyon yapıyor musunuz?

- 1- Evet 2- Hayır

13- İlinizdeki/İlçenizdeki/Beldenizdeki kamu ve özel kuruluşlarla işbirliği ve kordinasyona inanıyor musunuz?

- 1- İnanmıyorum 2- İnanmıyorum

14- Belediye dışında kalan kamu ve özel kuruluşlarla işbirliğine inanıyorsanız kimlerle işbirliği yapıyorsunuz?

- 1- Üniversite / Yüksekokullarla 2 - Demokratik kitle örgütleriyle
 3- Yatırımcı kuruluşlarla 4- Genç. ve Sp. İl Müdürlükleri ile
 5- Özel Spor Kuruluşlarıyla 6- Kamu Kuruluşlarıyla
 7- Diğerleri.....

15- İlinizde / İlçenizde / Beldeniz'deki özürlü vatandaşların spor yapabilmeleri için bir çalışmanız var mı?

- 1- Var 2- Yok

16- Belediyeniz, sporun semtlere yayılması için ne gibi çalışmalar yapmaktadır?

- 1- Semt sahaları yapıyoruz.
 2- Toplu konut çevrelerine oyun alanı yapıyoruz.
 3- Okul çevrelerine Futbol, Basketbol, Voleybol v.b. alanı yapıyoruz.
 4- Çocuk parkı yapıyoruz.
 5- Mahalli ve yurt çapında spor organizasyonları düzenliyoruz.
 6- Diğerleri

17- Spor konusunda kurumumuzla merkezi idare arasındaki işbirliği ne oranda gerçekleşiyor?

- 1- Zayıf, 2- Orta, 3- İyi, 4- Çok iyi

18- Bu işbirliği gerektiği biçimde gerçekleşmiyorsa sizce sebepleri nelerdir?

- 1- Yetkiler net değil 2- Bürokratik engeller
 3- Mahalli idarecilerin duyarsızlığı 4- Merkezi idare ile çoğ. uz.
 5- Merkezi idarecilerin duyarsızlığı 6- Merkezi idare ile iletişim boz.
 7- Diğerleri

19- Belediyeniz halkın spor eğitimine yönelik hangi faaliyetleri yapmaktadır?

- 1- □ Kitap, dergi vb. basımı
- 2- □ Antrenör, uzman vb. kişilerin çalıştırılması
- 3- □ Bilimsel toplantı düzenleme
- 4- □ Spor eğitimi yapan kurumları destekleme
- 5- □ Spor etkinlikleri düzenleme
- 6- □ Spor kulübü kurarak eğitim
- 7- □ Basınla işbirliği
- 8- □ Kurs ve seminerler organize edilmesi

